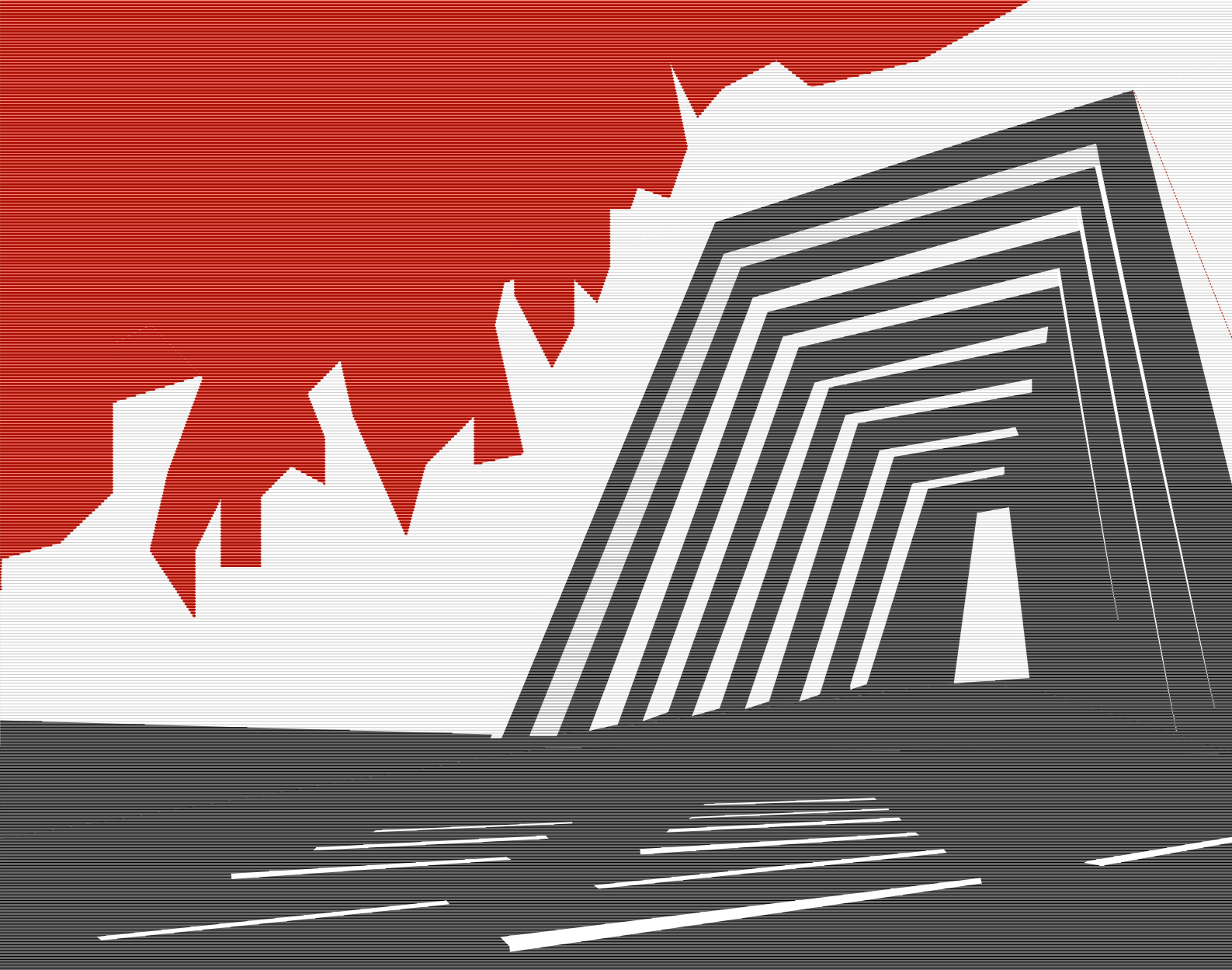

Településképi Arculati Kézikönyv

KOMLÓ

Bevezetés	1
Történet	7
Szerkezet	8
Örökségünk	13
Épített örökségünk	15
Természeti örökségünk	27
Általános ajánlások	31
Eltérő karakterű településrészek	43
Településközpont karaktere	45
Tégla lakótelepek karaktere	55
Panel lakótelepek karaktere	69
Kertvárosias karakter	79
Ikerházas karakter	95
Falusias karakter	103
Üdülőövezet karaktere	123
Zártkertek	133
Gazdasági és különleges területek	139
Beépítésre nem szánt területek	145
Utcák, terek, parkok ajánlásai	151
Reklámok, hirdetések	157
Jó példák	161

Komló Város Baranya megye északi részén, a Dunántúli-dombságból kiemelkedő kistáj-csoport a Mecsek hegység és a Baranyai hegyhát, - együttes nevén Mecsek-vidék - változatos morfológiájú, páratlan szépségű környezetében, a Mecsek északi részét sűrűn szabdaló völgyek között fekszik. A kiterjedt erdőterületek a városrészek közé is beúsznak, ezzel növelve kondicionáló és esztétikai hatásukat. Földtani szempontból a legfontosabb a liász-kori kőszén léte, mely az egész település életére hatással volt, hisz a mai város ennek köszönheti kialakulását. A közel 23 000 lelkes település, megközelíthetősége nyugat felől a 66-os számú másodrendű főúton, keleti irányból pedig a 6-os számú főúton keresztül biztosított, de mindkét irányból csak közvetve, harmadrendű közutakon jutunk a város szívébe.

Komló természeti környezete

Komló a Baranyai-hegyhát kistáj délkeleti részén található, a Mecsek északi előterében. Változatos tájkép és morfológiai adottság jellemzi a település egész közigazgatási területét, melynek jelentős részét - több mint felét - ma is erdők alkotják. Egykoron az erdőművelés, legeltetési erdei állattartás és a vízimalmok működése jellemezte a művelést. A gyümölcstermesztésre alkalmas déli kitettségű lejtőkön évszázadok óta gyümölcstermesztés, kiskertes művelés folyt. Az erdőterületek között napjainkban is fellelhetők a rétek, legelőterületek, dombvidéki kaszálók és szántók. Ezt a változatos morfológiájú településképet a bányászat fellendülésével rövid időn belül jelentősen megváltoztatta a bányászathoz kapcsolódó aknák, telepek, ipari létesítmények létrejötte, nyomot hagyva ezzel a tájkarakterben. A bányászati tevékenység egyrészt a létesítmények által, másrészt a későbbi felhagyás következtében tájsebek kialakulásához is vezetett. Bár néhány felhagyott akna környezetének tájrehabilitációja megtörtént (Kossuth-akna, Béta akna), a belterülettől délkeletre Hosszúhetényig húzódó területrész továbbra is komplex tájrehabilitációt igénylő terület.

3.

4.

Az állóvizek és vízfolyások, valamint a környezetükben lévő vizes élőhelyek szintén fontos adottságát képezik a településnek. Legfontosabb felszíni vízfolyása a Kaszánypatak és a Szopoki-patak, állóvizek pedig a sikondai, gadányi és magyaregregyi völgyekben találhatók.

Ez a változatos táji környezet az országos szinten is jelentős kiterjedésű erdőterületekkel, valamint a vízfolyásokkal, tavakkal fontos esztétikai és ökológiai szerepet tölt be és kedvezően befolyásolja a helyi mikroklíma alakulását. A vonzó táji környezet és a sikondai víz regionális szintű üdülési igények kielégítésére is megfelelő.

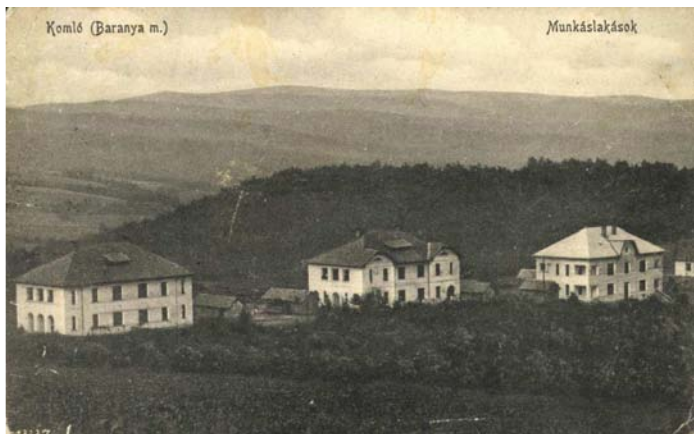

5.

6.

Napjainkban a tájkarakter meghatározó elemei az erdőkkel borított hegyek, és a völgyekből felkúszó különálló lakó- és iparterületek. A belterület szabdalt alakját egyrészt a domborzati viszonyok okozzák, másrészt pedig az, hogy korábban önálló falvak (Mecsekfalu, Mecsekjánosi, Kisbattyán, Zobákpuszt) olvadtak a városba, amelyek részben vagy egészben továbbra is önálló belterületeket alkotnak. A lakóterületek szabdaltsága, a jelentős iparterületek jelenléte és az ezeket összekötő utak és vasút vonalas hálózata együttesen alakítják ki a Komlóra jellemző mozaikos tájszerkezetet. A változatos domborzatnak köszönhetően a kilátás, rálátás viszonyai is változatosak, a tájnak mindig csak egy-egy részlete tűnik fel.

Komló városa sajátágosan nevezhető történetinek.

A hét dombra épült, második legnagyobb baranyai település története - az oklevelek tanúsága szerint - a 13. századig nyúlik vissza. Az egykor kiterjedt erdőirtások szántóföldi termelését és legeltetési állattartást a bőséges triáshi kőszén nagyüzemi kitermelése váltotta fel és határozta meg a település életét.

Komló több évtizedig a szocialista iparfejlesztés egyik legnagyobb sikerének számított. A II. világháborút követően, mai ésszel felfoghatatlan városfejlődés indult és az 1947-ben nagyközségi rangra emelkedett település 1951-ben már várossá lett.

1956. május 27-én gördült ki az első szénzállító vonat Komlóra, amely a Dunai Vasmű számára szállította a szenet és tette a várost a mecseki szénbányászat vezető területévé.

Népességszáma 40 év alatt megtízszereződött. A Mecsek dimbes-dombos lejtőin gombamód jelentek meg a lakótelepek és 1989-re kiépült egy 35 ezer főt befogadni képes, minden igényt kielégítő iparváros.

A fejlődés az 1970-es évektől folyamatosan lassult és a rendszerváltozást követő bányafelszámolások és a 2000-ben felszínre hozott utolsó csillényi szén végérvényesen pontot tett az iparváros bányászmuáltjára.

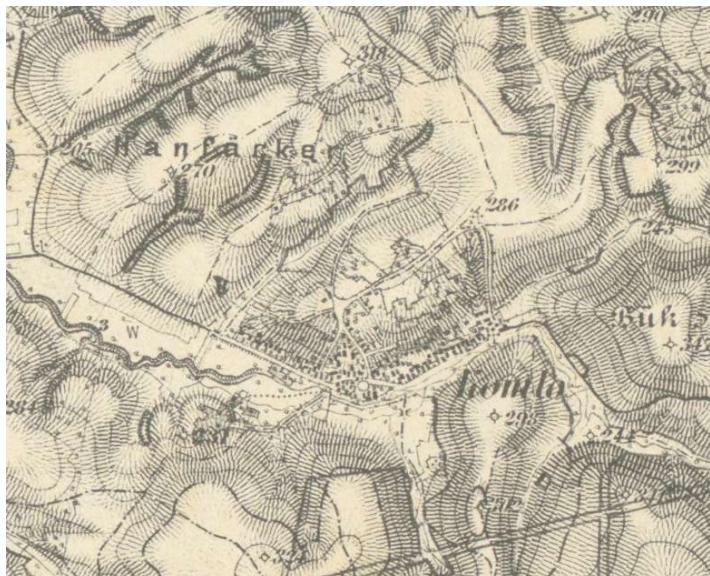
Komló eredendően, kevés lakosú egyutcás kis völgyfalu volt. A 19. század utolsó negyedétől a szénbányászat megindításával az egykori kis település lassú növekedésnek indult az eredeti szerkezettel még viszonylagos harmóniában.

A robbanásszerű fejlődés és egy „új” településszerkezet alakulása az 1940-es évek végén, 1950-es évek elején kezdődött. A szerkezeti változásokat kezdetben a termelésben jelentkező igények - a közlekedési kapcsolatok javítása, ipari létesítmények kialakítása - vezérelték, majd a termelékenység és így a dolgozói létszám növekedése, a telepszerűen épített lakóterületek, városrészek megjelenését is eredményezte.

Az erőltetett és gyors ipari fejlesztés eredményeképp a domboldalakon kissé rendszertelenül, grandiózus lakótelepek jelentek meg melyeket változatos karakterű kertes házas övezetek és beépítetlen fás területek kötnek össze.

Komló a második és a harmadik katonai felmérés térképén a 19. század elején-végén

A 60-as évek végétől a zöldövezeti somági és dávidföldi városrészek kialakítása is megkezdődött, amely az eddigi emeletes, szocreál beépítéstől eltérő módon a lazább telepítésű kertvárosias otthonoknak biztosított helyet.

A lakóterületek sorát A 1970-es '80-as években a már iparosított házgyári panel épületekből álló szilvási és körtvélyesi területek zárták.

Kenderföld

Dávidföld házai légifelvételen

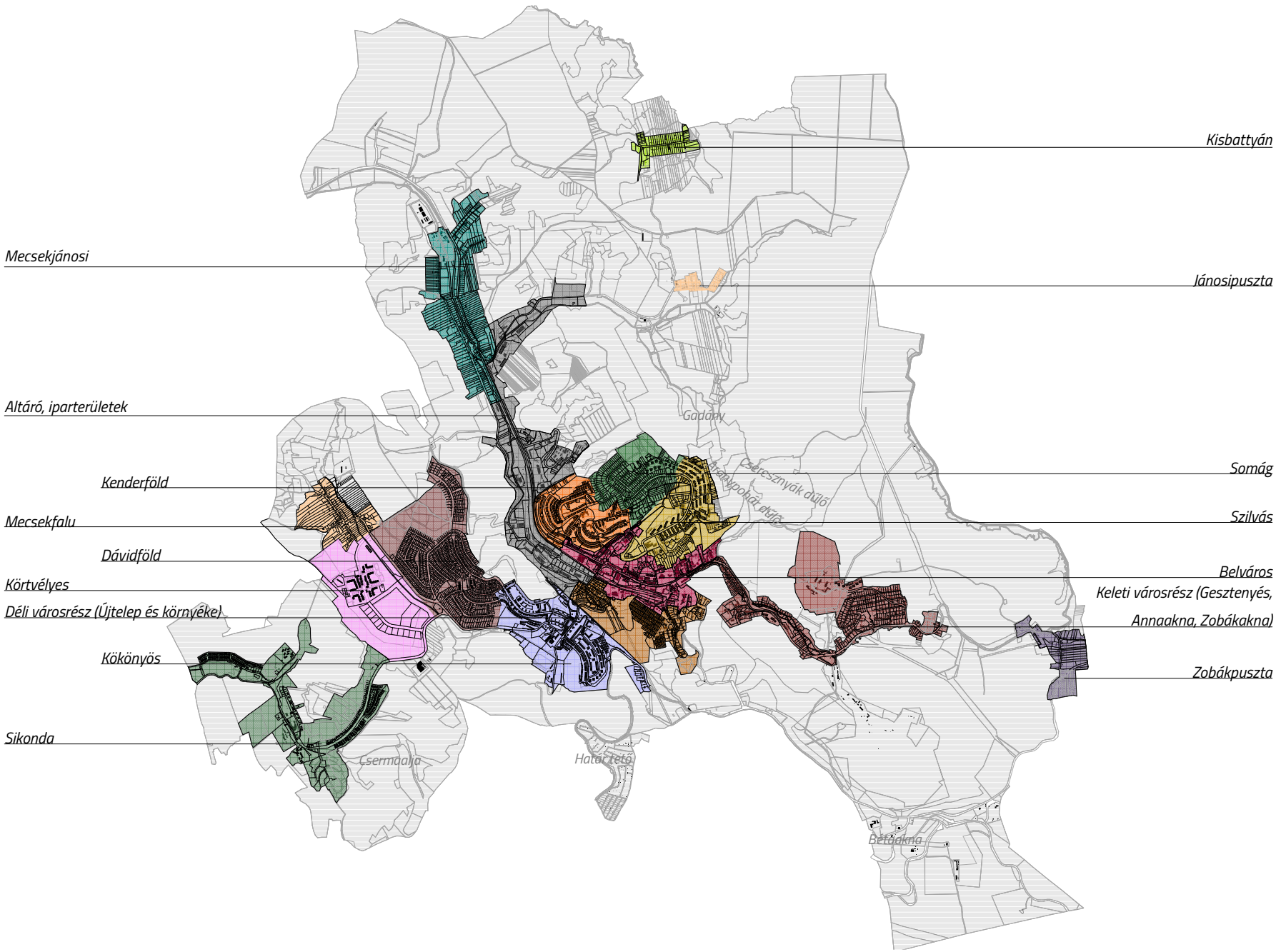

A környezet jellege, a völgyekkel szabdalt hegyvidéki táj nem kedvezett a szocialista lakótelepek sakktábla elrendezésű telepítésének, így alakult ki a ma is ismert mozaikos elrendezés.

A város fő tengelyét az északnyugat-délkelet irányú országos mellékút - a Kossuth Lajos utca - illetve az erre merőleges, a 66-os főút és Pécs irányából érkező mellékút képezi, és határozza meg a városi funkciók térbeliségét.

Az egykori falu helyén most, a volt bányaüzemi területből alakult iparterület és városközpont található, amelyet a dombtetőkre települt lakótelepek és családi házas területek vesznek körül.

Elsőként a mostani belváros közvetlen szomszédságában, falusias jellegű bányász kolóniák létesültek, majd az 1950-es években a hagyományos technológiával, téglá falazattal épült kökönyösi és kenderföldi területek készültek el.

Az igazgatási terület részei az egykor önálló falvak is, amelyek legtöbbjét az 1950-es években csatolták Komlóhoz. Ezek a kistelepülések (Kisbattyán, Mecsekfalu, Mecsekjánosi, Zobákpusztá) nagyrészt ma is falusias képet mutatnak. A legtöbbjük erősen elszigetelt, a hegyek között megbúvó hagyományos építészeti kultúrát őrző törpefalu.

A külterületek meghatározó beépített karaktere a sikondai üdülőterület, amely helyzeténél és természetföldrajzi viszonyainál fogva már a múlt század eleje óta kedvelt helyszíne a pihenésnek, kikapcsolódásnak. Tiszta levegője és meleg forrására épülő fürdőhelye sok pihenni vágyót vonzott és vonz a mai napig is.

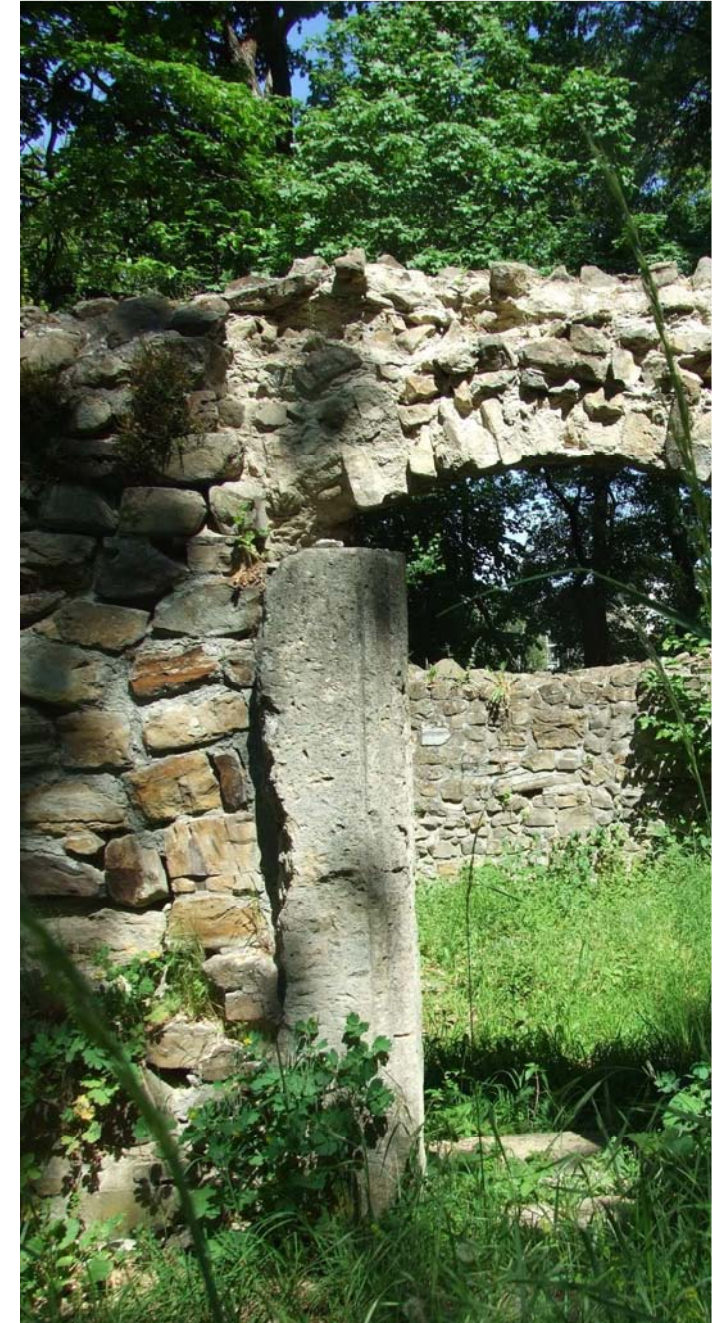
Örökségünk

Komló múltját, történelmét leíró épített örökségi elemek, mindazon épületek, építmények, amelyek sajátos megjelenésüknél, jellegzetességüknél, településképi vagy településszerkezeti értéküknél fogva a térség, illetőleg a település szempontjából kiemelkedőek, hagyományt őriznek, az ott élő emberek és közösségek munkáját és kultúráját híven tükrözik, a táj jellegzetes képéhez tartoznak.

A nagy ütemű iparosítás és városiasítás negatív hozadéka, hogy Komlón kevés, a múlt építészetét idéző érték maradt fenn. Következik ez elsősorban abból, hogy nem történelmi múlttal rendelkező, nőtt városról, hanem mesterségesen létrehozott településről van szó.

Ugyan a külterületeken található kistelepüléseken még megmaradtak a hagyományos falusi parasztházak, melyek népi építészetünk értékeit képviselik és mára, az egykori falu helyén az 1950-es években épülő szocialista-realista stílus jegyeket viselő épületek is e korszak értékes együtteseivé váltak, mégis a város nagyságendjéhez képest elenyésző számúak.

Ezért is fontos, hogy az értékek megőrzésében, az új generációk számára történő átadásában szerepet vállaljunk, hisz kulturális örökségünk megővése mindannyiunk felelőssége. Tehetjük ezt úgy is, hogy közben az eredeti stílus és érték is megmaradjon, ám a 21. század kívánalmainak is megfelelően.

Műemlékek

Középkori templom

A fennmaradt műemlékek közül kiemelendő az elpusztult középkori település temploma, mely a török idők óta romos állapotú. Feltehetően 13.-14. században épült a kórház melletti hegyoldalon (Hasmány-tető). Kora gótikus stílusú egyhajós, egyenes szentélyzáródású, középkori templomról az egyházi „Canonica Visitatio” 1733-ban már csak romként tesz említést.

Mecsekjánosi, Római katolikus templom

Nyilvántartott műemléki érték az 1810-ben Keresztelő Szent János tiszteletére felszentelt klasszicizáló, későbarokk, katolikus templom. A homlokzat előtt álló harangtornyos, egyhajós épület szomszédságában áll - a szintén későbarokk stílusú - 1820-ban épült plébánia ház, melynek homlokzata a mai napig őrzi a korabeli építészeti jegyeit.

☰ Jánosi Engel Adolf kastély

Az uradalmat 1880-ban vásárolta meg a helyi kőszénbányászat megalapítója, amelyet a család elsősorban üdülési célokra használt. Az 1900-ban épült kastély építészeti szempontból is értékes, késő eklektikai alkotás, amelynek jelentőségét növeli, hogy megépítése óta csekély átalakítást végeztek rajta, így a mai napig eredeti formájában látható. A felújításra váró kastély sokáig csecsemőotthonként funkcionált de ezt követően a kihasználatlanság miatt állaga teljesen leromlott. Az épületet 2011 szeptemberétől országos védelem alá helyezték, az uradalmi épületekkel és a hozzá tartozó parkkal együtt.

Helyi védett épületek

☰ Szent-Borbála templom

A bányászok védőszentje, Szent Borbála tiszteletére felszentelt római katolikus templom, 1937-ben épült. A modernista, stilizált párkányzatos épület és árkádsor a tér meghatározó eleme a mai napig.

Polgármesteri Hivatal, Posta, Béke szálló, a Múzeum és könyvtár épületegyüttese

A „szocreál” építészet városléptékű alkalmazásának kiváló példája a Városháza tér épületegyüttese. A kívülről letisztult, nagyléptékű, - klasszicizáló - impozáns épületek megnyitott keretes beépítésű együttese, többszörös szimmetria tengely mentén szerveződött.

☐ Szocreál területek

Komló XX. század közepi erőltetett fejlesztésének eredményeként is születtek építészeti értékek. A település lakás- és középület állományának jelentős részét adó ún. szoc-reál stílusú épületek, épületegyüttesek sajátos karaktert adnak a városnak. A kökönyösi és kenderföldi településrész a szocialista-

realista stíluskorszak remek példája, hisz a tervszerű telepítés, a hangsúlyos szimmetriatengelyek, az intézményi és kulturális terek összhangja, a kiterjedt zöldövezet, az összefüggő fásított területek mind-mind e településrészek sajátjai.

☐ Mecsekfalusi Sárlos Boldogasszony templom

A faluban lévő templomot már az Árpád-korban is említik, ám az épületet lerombolták a török korban. 1720-tól kezdve a helyiek megpróbálták használhatóvá tenni, de 1791-ben amikor Jánoshoz csatolták, határozat született egy új templom építéséről. Az új templom 1856-ra készült el, Sárlos Boldogasszony tiszteletére.

☐ Kisbattyáni Szent Márton püspök iskolakápolna

Kisbattyáni Szent Márton püspök védőszent tiszteletére 1958-ban emelt, egyszerű tömegű római katolikus templom.

Falusias karakter hagyományos lakó- és gazdasági épületei

A központtól távolabb eső kistelepülések megőrizték eredeti arculatukat, így számos védelemre érdemes épület maradt fenn. Mecsekfalu és Kisbattyán területén található a legtöbb szép állapotban megmaradt, oldaltornácos lakóépület és keresztbeforduló, díszes téglahomlokzatos gazdasági épület. A sváb paraszti építkezés ezen emlékei fontos elemei múltunknak, ezért védelmük, megőrzésük továbbra is fontos feladat.

☐☐☐ Keresztek, emlékművek, szobrok

Komló bővelkedik a város szocreál korszakát idéző köztéri szobrokban és elemekben. Ezen alkotások nem csupán esztétikailag értékesek, hanem egyben a város karakterét meghatározó kiemelt jelentőségű elemek. A Komlóhoz tartozó kistelepülések mindegyike őrzi útmenti kereszteit. Sajnos ma már több is elhanyagolt, rossz állapotú, felújításuk elengedhetetlen.

Természeti örökségünk

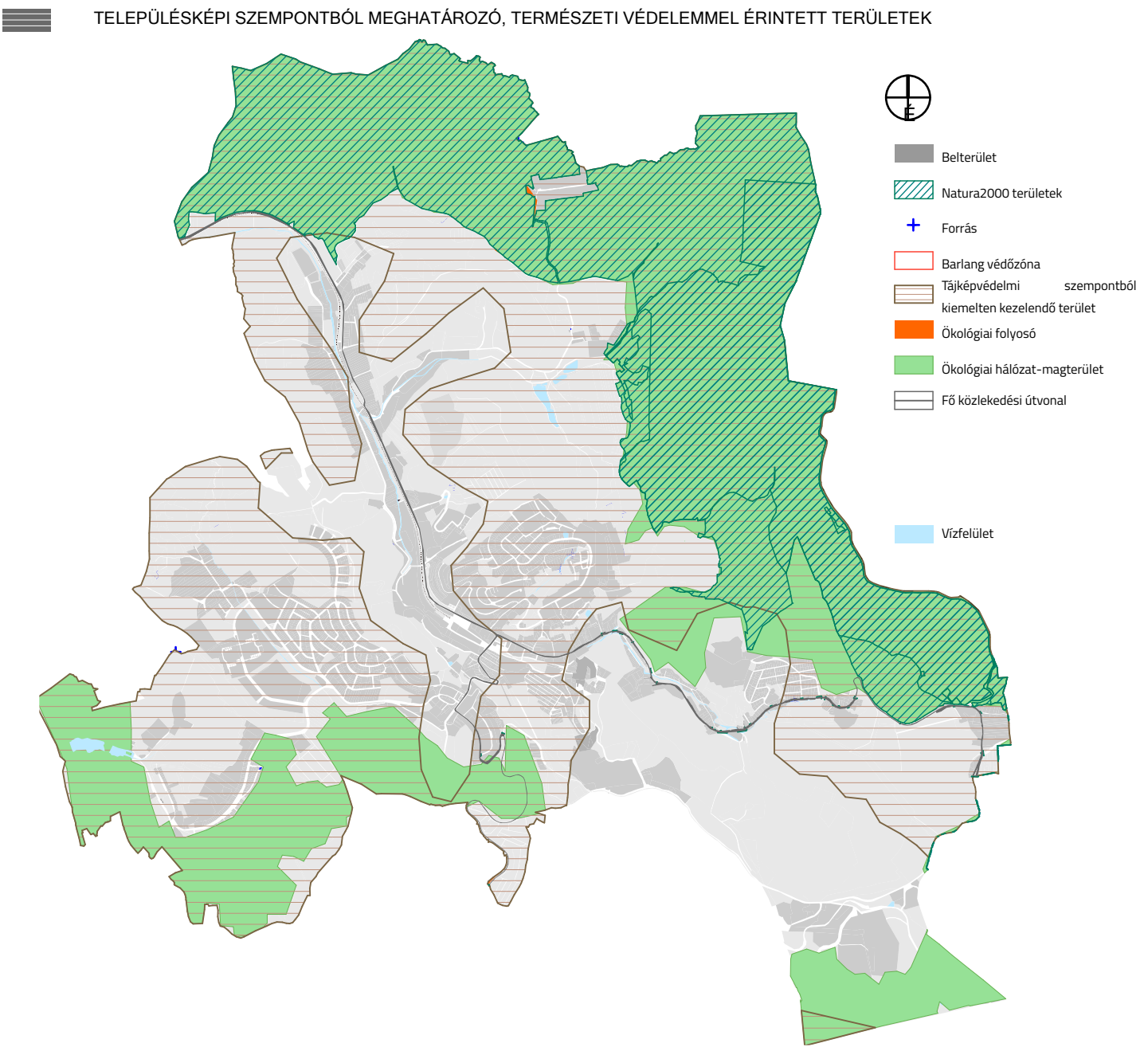
Védett természeti értékek közül az országos ökológiai hálózat részeként, magterület található Komlón a DNy-i sávban, Sikonda településrész déli határában egészen Kökönyösig, valamint a közigazgatási határ É, ÉK-i karéjában. Ez utóbbi része a Natura 2000 es területeknek is. Az ide tartozó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési és madárvédelmi terület (HUDD20030 - Mecsek, HUDD10007 - Mecsek) a Kelet-Mecsek részének tekinthető, ahol a cél a változatos földtani és felszínalakzati értékek megőrzése, honos erdőtársulások és a hozzájuk köthető élőhelyek megővése. A madárvédelmi kategória számos madár természetvédelmi helyzetének fenntartását tűzte ki célul, többek között: darázsölyv, fekete harkály, fakopács.

Fekete harkály

Darázsölyv

Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület szinte a teljes külterület. Ez a magasságilag és vízrajzilag tagolt terepfelszín a látványértékek szempontjából igen nagy jelentőségű. A külterület különböző pontjairól más és más látvány tárul elénk, ami tájképvédelmi szempontból fontos és kedvező.

Országos jelentőségű természetvédelmi terület (NP, TK, TT) nem érinti Komló külterületét.

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület a Csermaaljai erdőrészlet, ami az egykori legelőerdő maradványát őrzi, valamint a Sikondai pihenőpark és a Sikondai tavak, ahol a patak völgyben kialakított tőrendszer és park ökológiai és élőhelyi védelme valósult meg. Helyi jelentőségű természeti emlék a Mecsekjánosi Természeti Emlék, ahol miocén kori kőzetfalak tekinthetők meg. A külterületen található források és barlangok ex lege védett területek.

A védett területek jelen természeti állapotukban településképi szempontból jellegzetes és értékes elemei a településnek, a településkarakter meghatározó és védendő elemei.

A belterület tagoltságában a környező erdők képezik az összefüggő zöldfelületi rendszert, melyek minden településrész körül jelen vannak. Ennek köszönhetően a zöldfelületi mutatók alapján a város jelentős zöldfelülettel bír. Ezeket egészítik ki a városias jellegű közparkok, fasorok, intézményi zöldfelületek (temető, sport- és szabadidős területek, iskolaudvar stb.), vízfolyások partmenti sávjai, és a belterületen művelt kertes mezőgazdasági területek. Ez utóbbiak zömében a bányászok által művelt, jellemzően gyümölcsösök, kiskertek, gyepek és szántóterületek mozaikjaiból állt össze és az egyébként is szabdalt belterületi hálózatot további változatos területekkel tarkítják. Ezáltal a településképi és tájképi formálásában is jelentős tényezők.

„Rend a lelke mindennek.”

A rend – környezetünk harmóniája – az egészséges lélek alapvető igénye. Akkor tudunk igazán jól működni, ha a környezetünk is rendben van.

A településképet meghatározó épületek, közterületek minőségi formálására vonatkozó ajánlások, segíthetik az építkezni szándékozókat e rend megértésében. A kézikönyv célja, hogy közös rendező elvei mentén, mint illeszkedés, hagyományőrzés, modernizáció, az építészeti lehetőségeket feltárja és megismertesse az érdeklődőkkel, az építkezni szándékozókkal.

Építkezés, vagy akár felújítás esetén is érdemes betartani néhány alapelvet, hogy olyan eredmény szülessen, amely nemcsak saját, de egész településünk értékévé válik.

Tervezzünk előre

-Egy építkezés során nem csupán a különböző szakterveket kell elkészíteni, hanem először át kell gondolni az igényeket mint, hogy leendő házunkban milyen életvitelt szeretnénk folytatni és ezek mennyire egyeztethetőek össze pénzügyi helyzetünkkel. Ha rosszul mérjük fel anyagi lehetőségeinket, akkor könnyen gazdaságtalanná válhat az épület fenntartása, vagy akár az egész építkezés folyamata.

Gazdaságosság

-Törekedjünk mindig arra, hogy igényeinknek éppen megfelelő és azokat kiszolgáló helyiségeket és berendezést válasszunk. Kerüljük a túlzó méreteket és fölösleges tereket, épülettartozékokat, berendezéseket, mert ezek építésnél és fenntartásnál is többletköltséget eredményeznek.

Következetesség

-A következetes tervezés az adott épület, épületegyüttes, vagy akár az egész telek harmonikus, kiegyensúlyozott egészként való kezelése. Sok eltérő stílusú, vagy más karakterű részlet megbontja az egységet, és zavart, összevisszaságot kelt.

Rendezettség

-Annak eldöntésére, megítélésére, hogy mitől szép egy ház, nincs mértékegység, de abban azonosak az álláspontok, hogy szép az, ami rendezett. Egy rendezett utca, kert, homlokzat, épület elhelyezés harmonikus látványt nyújt, egy közös rendező elv egységet teremthet.

Energiatudatosság, fenntarthatóság

-Napjaink építészetének már szerves része az energiatudatos tervezés. Környezetünk megóvása mindannyiunk feladata. Építkezés, felújítás során fordítsunk figyelmet a zöldfelületek növelésére, az energia- és vízhasználat csökkentésére, a közlekedési igény, burkolt felületek minimalizálására.

Illeszkedés a környezetbe részletes szempontok alapján

- A településkép egységét a hasonló karakterű épületek adják, ezért az épületek formálásakor az anyaghasználatban, a homlokatzképzésben, a színezésben az illeszkedés az elvárás! Természetesen ez nem zárja ki a jelen korszerű építészeti törekvéseit sem. A környezethez való illeszkedést az alábbi szempontokat mérlegelve ajánlott vizsgálni:

Telepítés

- Épületünk helyének megválasztásakor alkalmazkodjunk az utcában kialakult rendhez. A Helyi Építési Szabályzat ugyan rögzíti a beépítés módját, de a környezeti tényezők, a természeti adottságok - az uralkodó szélirány, benapozás, kilátás, rálátás, a meglévő növényzet - figyelembe vétele saját felelősségünk.

Terepalakítás

- Telkünk rendezésekor is törekedjünk az adottságok megőrzésére. Eredeti természeti állapotát: terepformáit, eredeti növényzetét a lehető legkisebb mértékben károsítsuk.

Tömegforma

- A jó alaprajz jó tömeget eredményez. de legfontosabb, hogy az a környezetéből ne akarjon kitörni, hanem simuljon bele abba.

Magasság

- A magasság megválasztásánál is segítségünkre van a Helyi Építési Szabályzat, de figyelembe kell vennünk a környezetünkben lévő épületek, műtárgyak magasságát is.

Tetőforma és hajlásszög

- A tetőzet kialakítása, hajlásszögének és esetleges tetőfelépítményeinek,anyaghasználatának megválasztása a karakterben meghatározó adottságok alapján történjen.

Nyílások, ajtók, ablakok

-A nyílások, épülttel és a funkcióval való összhangja, illetve egymáshoz való viszonyuk is fontos.

Teraszok, erkélyek, tornácok

A teraszok fontos kapcsolatot képeznek a belő és külső terek között. Ezek kialakítása az épülethez és a környezethez illeszkedően, megfelelően történjék.

Anyaghasználat, homlokzatképzés, színhasználat

Az alaprajzi elrendezésből adódó tömeg- és homlokzatképzés utcaképre gyakorolt kedvező hatása akkor biztosított ha

- a homlokzat és az épülettömeg kialakításával kapcsolatos építészeti megoldások - a homlokzat tagolása, színezése, a nyílászárók kiosztása, az épület rendeltetése és használatának sajátosságai összhangban vannak
- az anyaghasználat a környezetbe illeszkedik.

Részletképzés

-A díszítések, részletek megfelelően illeszkedjenek az épület egységébe, azt ne bontsák meg. Kerülendő a túlzó, giccses díszítések alkalmazása.

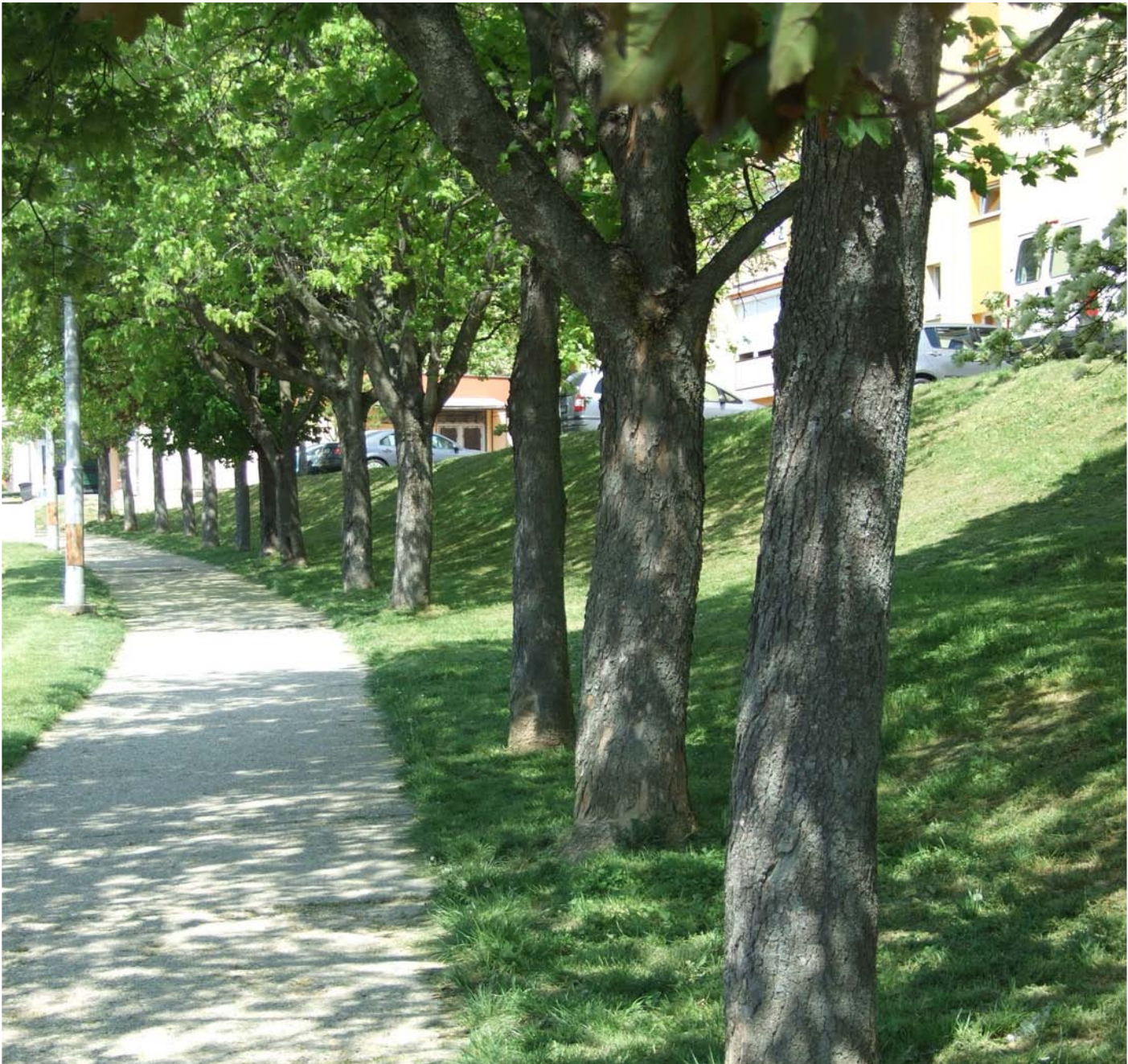
Kiegészítő berendezések

- Síktáblás napelem, napkollektor az építészeti környezethez illeszkedve magas tetős épületen az épület ferde tetősíkjában, azzal megegyező dőlésszögben, lapos tetős épületen elsősorban az épület attikájának takarásában, vagy az épület formálásába építészetiileg beillesztve helyezendő el. Egyéb építményen vagy terepszintre fektetve a közterületről nem látható módon helyezhető el.
- Klímaberendezést a város egész területén összerendezetten, építészeti eszközökkel takartan vagy közterületről nem látható módon, az épületek alárendelt homlokzatára ajánlott telepíteni. Az alkalmazható árnyékoló-szerkezetek típusát, színét is érdemes egységesen meghatározni.
- Közművek, légvezetékek, földkábelek elhelyezésénél meghatározó szempont legyen a településkép és a fás szárú növényállomány védelme.
- Törekedni kell a közművezetékek föld alatti vezetésére. Ahol ez nem megoldható, a vezetékeknek optikailag követni kell az utca vonalát. Törekedni kell az oszlopok zöldsávban való elhelyezésére, a fásítás (beleértve a gyökérzetet és a koronát is) zavarása nélkül, ritmikus kiosztással. A közműlégvezetékek egymással és a közúttal való keresztezését minimalizálni szükséges

Zöldfelületgazdálkodási ajánlások, irányelvek

Annak érdekében, hogy településünk jól működő, és élhető utcákkal és terekkel rendelkezzen, érdemes figyelembe venni az alábbiakat:

- Szükséges a belterületen, a használati és esztétikai szempontok figyelembevételével, a meglévő zöldfelületi rendszer felmérése és átfogó stratégia kidolgozása.
- Ajánlott az ipari/gazdasági fejlesztéseknél az új létesítmények telepítésére tájbaillesztésére vonatkozó zöldfelületi előírások kidolgozása
- A kedvező látvány érdekében a külterületen, bármiféle építmény elhelyezését javasolt tájképvédelmi szempontból is megvizsgálni. Új külterületi létesítmények (mezőgazdasági, turisztikai, hírközlési) telepítésére tájbaillesztésre vonatkozó zöldfelületi előírások kidolgozása is javasolt.
- A közterületek és közlekedési területek fejlesztése esetén célszerű komplex, mindenre, így a zöldterületre is kiterjedő tervezés lebonyolítása a legkedvezőbb településkép elérése céljából (pl.: rézsűk bevonása a tervezési területekbe, utcafelújítás esetén faltól-falig tervezés)
- Bármely zöldfelületi, vagy azzal szorosan összefüggő pl. gyalogos és kerékpárút fejlesztésnél a meglévő zöldfelületi kapcsolódásokat figyelembe kell venni, annak rendszerszerű tervezése javasolt
- A természetvédelmi oltalom alatt álló területeken a védett értékek megőrzése céljából a Duna-Dráva Nemzeti Parkkal való együttműködés, az általuk javasolt kezelési, hasznosítási módok betartása szükséges. A gazdálkodást össze kell hangolni a természetvédelmi, ökológiai érdekekkel: biztosítani kell a védett természeti értékek megőrzését, a biológiai sokféleséget, a védett növénytársulások megőrzését.
- A település teljes közigazgatási területére vonatkozó fakivágási rendelet megalkotása illetve az egyedi tájérték kataszter elkészítése javasolt.

Ajánlások bányaterületekre:

- a kialakult tájsebek területeire tájrehabilitációs tervek készítése és azok megvalósítása,
- a felhagyott bányaterületeken az invazív fajok irtása,
- a megmaradó építmények tájbaillesztésének megoldása újrahasznosítással és/vagy növényesítéssel javasolt.

Ajánlások erdőterületekre:

- ökológiai cél a meglévő erdőterületek tájidegen fajainak (fehér akác, bálványfa, selyemkóró, aranyvessző) visszaszorítása, őshonos növényzettel való fokozatos átalakítása,
- védett erdő esetében a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő erdőgazdálkodás feltételeinek biztosítása,
- a mezőgazdasági, lakó és ipari területhasználattal érintkező területeken a pufferként funkcionáló szegélyzónák (cserjések, mezsgyék) megőrzése, szükség szerint kiegészítése javasolt.

Ajánlások gyepekre, rétekre:

- A gyepek, irtásrétek fennmaradását veszélyeztető kedvezőtlen szukcessziós folyamatok visszaszorítása, megelőzése tisztítókaszálásokkal, legeltetéssel,
- Legeltetési állattartás, mint hasznosítási és kezelési tevékenység támogatása, feltételeinek megteremtése,
- A kaszálórétek természetességének javítása, különös tekintettel az inváziós (fehér akác, bálványfa, selyemkóró, aranyvessző) növényfajok visszaszorítására javasolt.

Ajánlások vízparti sávokra:

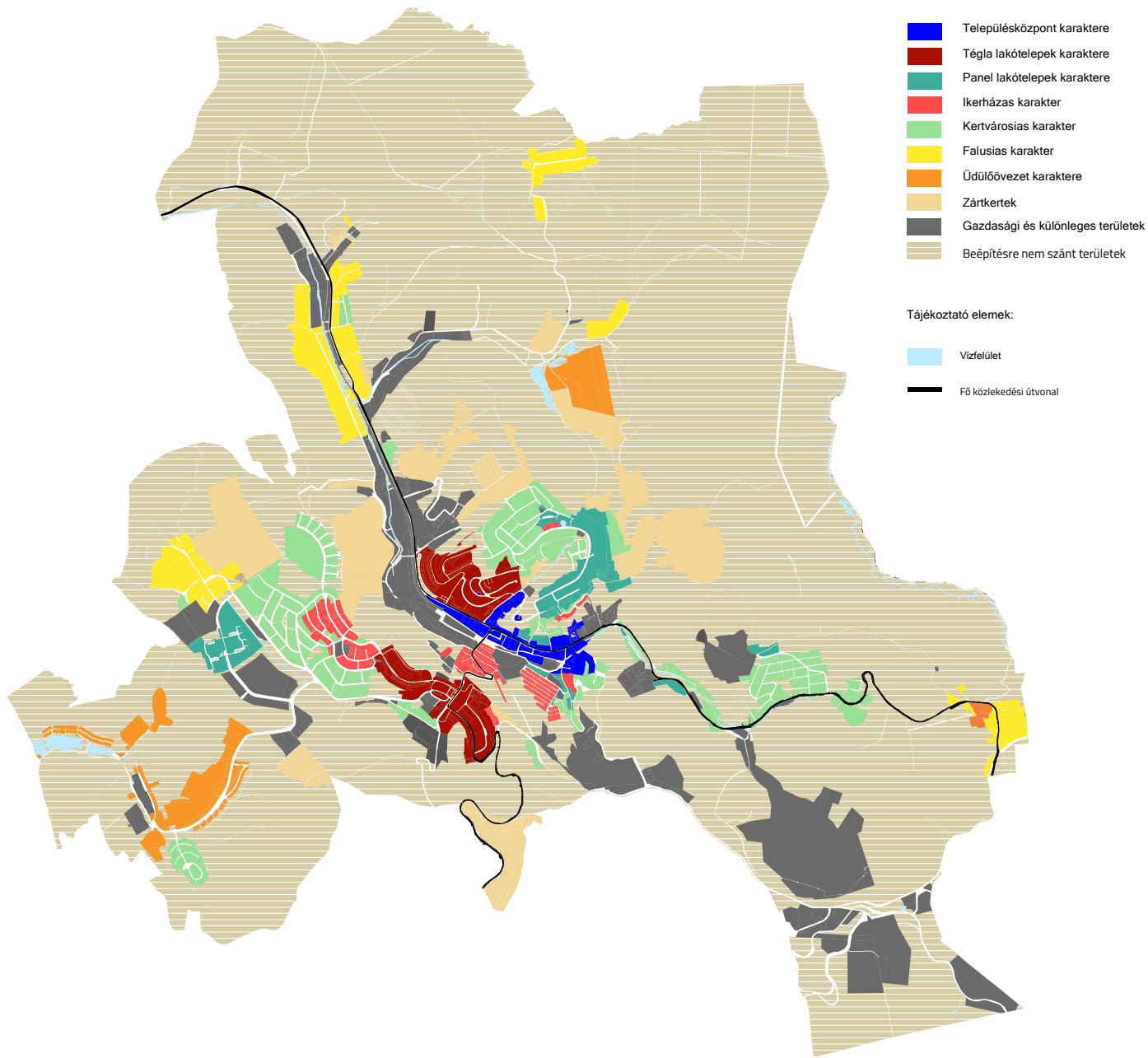
- a vízfolyások belterületi szakaszainak rendezése az adott településrész arculatához való kialakítással, a természetközeli állapot megőrzése érdekében feltöltéseket, mederburkolást meg kell akadályozni, törekedni kell a természetes meder megtartására. Ezeken a területeken az ökológiai szempontok kerüljenek előtérbe a védett értékek megóvása céljából.
- Cél a természetes növényzet megóvása, telepítése, az ökológiai folyosók szerepének további erősítése.

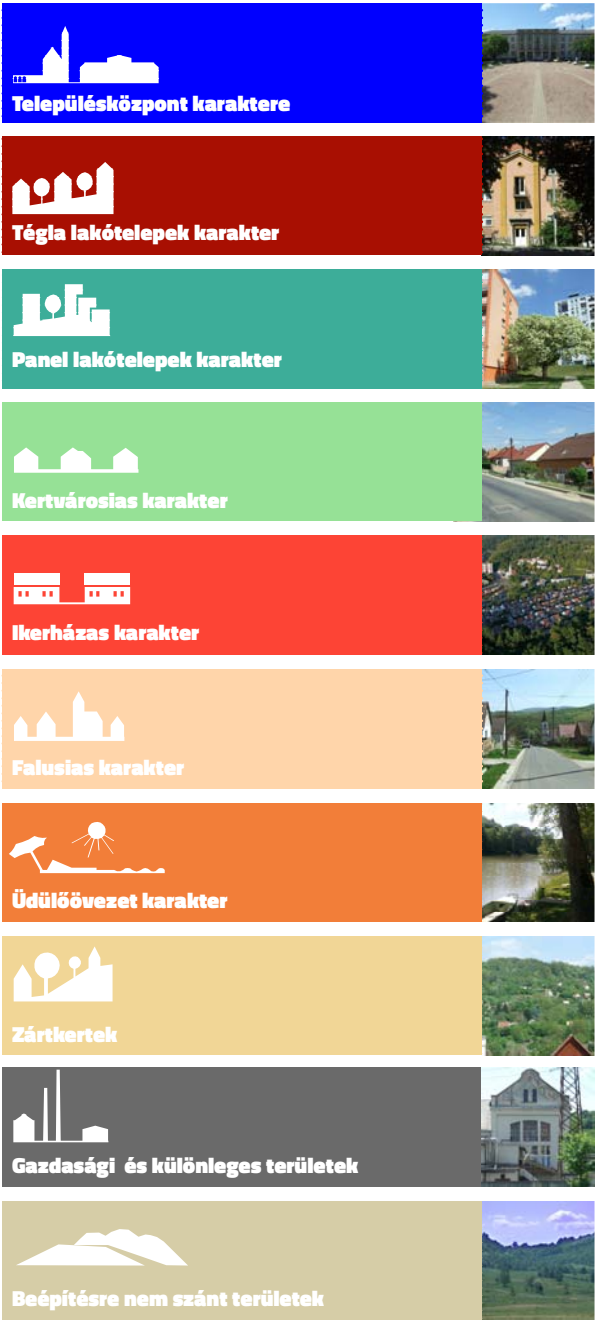
Ajánlások közterületi zöldfelületekre, utcafásításra

- meglévő fasorok megőrzése, és
- ahol megfelelő hely áll rendelkezésre, utcafásítás javasolt a légvezetékek, közművek figyelembevételével. Ügyelni kell a megfelelő faj kiválasztására és a telepítési távolságra.
- Utcafásításhoz ajánlott fajok légvezetékek mellett, valamint 1-2 méter széles zöldsávban: gömbjuhar, bugás csörgőfa, szivarfa, oszlopos juhar (javasolt telepítési távolság 4-5 méter).
- Utcafásításhoz ajánlott fajok: kőris, berkenye, juhar, hárs, valamint ezek alakilag változatos fajtái (javasolt telepítési távolság 5-7 méter). Kerülendő a színes lombú fajok tömeges alkalmazása.
- A Bányász Emlékmű körüli jelentős zöldterület komplex átgondolása, funkcióterületekkel való felruházása szakági tervező bevonásával javasolt annak érdekében, hogy közpark funkcióját maradéktalanul betölthesse.
- Javasolt a gyalogutak megújítása a rendezett utcakép eléréséhez. A burkolathoz jó vízáteresztő, javítás esetén könnyen felszedhető, kiselemes burkolat javasolt, tájbaillő, nem hivalkodó színben.
- Telepítésre nem javasolt inváziós fajok: fehér akác (*Robonis pseudoacaica*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), zöld juhar (*Acer negundo*), amerikai kőris (*Fraxinus penns.*), kései meggy (*Padus serotina*), kanadai nyár (*Pop. x canadensis*), nyugati ostorfa (*Celtis occ.*)

Komló karaktereit az előzőleg ismertetett szerkezeti lehatárolások alapján határozzuk meg, mivel az eltérő arculatú területek általában követik a szerkezeti vonalakat. A karakterek épülettípus, telepítés, tömegforma, stb., alapján lettek lehatárolva, a lehető legegyszerűbb módon, hogy könnyen beazonosítható legyen az adott terület építészeti megjelenése. Ennek ellenére Komló karaktertérképe igencsak mozaikos, mivel az azonos építészeti jellemzőkkel rendelkező területek sokszor széttöredeazve, elszórtan jelennek meg a településen. A külterületekkel együtt összesen 10 különböző karakter található Komlón. Ezek a területek nagyjából egységesnek mondható építészeti arculattal rendelkeznek, de a sokszor következtlen tervezés eredményeképp vannak igencsak vegyes területek is. Erre jó példa a belváros karaktere, amely egyszerre tartalmazza a hagyományos, szocialista, realista épületeket és a 10 emeletes paneleket egyaránt. A többi karakter viszont már szépen lehatárolható, akár a családi házas, akár a lakótelepes karaktereket vesszük figyelembe. A falusias karakter, mivel ezek a területek távol esnek a város forgatagától, szintén egységesnek mondható, eltekintve pár újabb beépítésű épülettől. A város külterületein nagy területeket foglalnak el a kiskertek, melyek szétszórva, a szélrózsa minden irányában megtalálhatók.

Komló városközpontja a település tengelyét adó Kossuth utca mentén épült ki, az 1950-es évek folyamán. A településközpont karaktere jól lefedi az egykori kis falu területét, amelyre ma már semmi sem emlékeztet. Itt található a legtöbb közintézmény, a városháza Komló főterével, a Sportközpont és kissé keletebbre a városi kórház épülete, előtte a Szent-Borbála templom épületegyüttesével. Mivel a legtöbb épület a 1950-es évek szocialista-realista stílusában épült, ennél idősebb házakat nem is igen találunk. A karakter összességében vegyes képet mutat, mivel a szocreál intézmények hasonló kialakítású és tömegképzésű épületei mellett megjelentek a később, - 1980-as években - épült magas panelházak, amelyek tömegükkel erősen kiugranak a korábbi beépítések közül. A sokféleséget tovább fokozzák a megépült bevásárlóközpontok, melyek elterülő, általában alacsony tömegükkel erős kontrasztot képeznek az égbe törő panelházak mellett.

Komló településközpontja számos lehetőséget rejt magában, melyeket eddig nem, vagy csak részben használt ki a város. A különböző épültípusokat a közterek "fogják" össze, melyek Komló életének fontos helyszínei. Érdekes úgy terveznünk, építenünk ezen a területen, hogy minél nagyobb hangsúlyt kapjanak ezek a helyszínek.

Telepítés

A településközpont egyaránt rendelkezik zárt sorú, illetve szabadon álló, úszótelkes beépítéssel. A helyi építési szabályzat meghatározza, mely területeken, hogyan építhetünk, de a szomszédos beépítések is iránymutatást adnak. Igyekezzünk mindig illeszkedően telepíteni épületünket!

A belváros vegyes telepítésű, terekkel szabdaltsága

Tömeg és magasság

A belváros eltérő tömegű és magasságú épületekkel rendelkezik. A legfontosabb területek a városháza és annak történeti környezete. Ezen a területen maradjunk a meglévőhöz hasonló tömegkialakításnál és a magasság esetében is igyekezzünk illeszkedően tervezni.

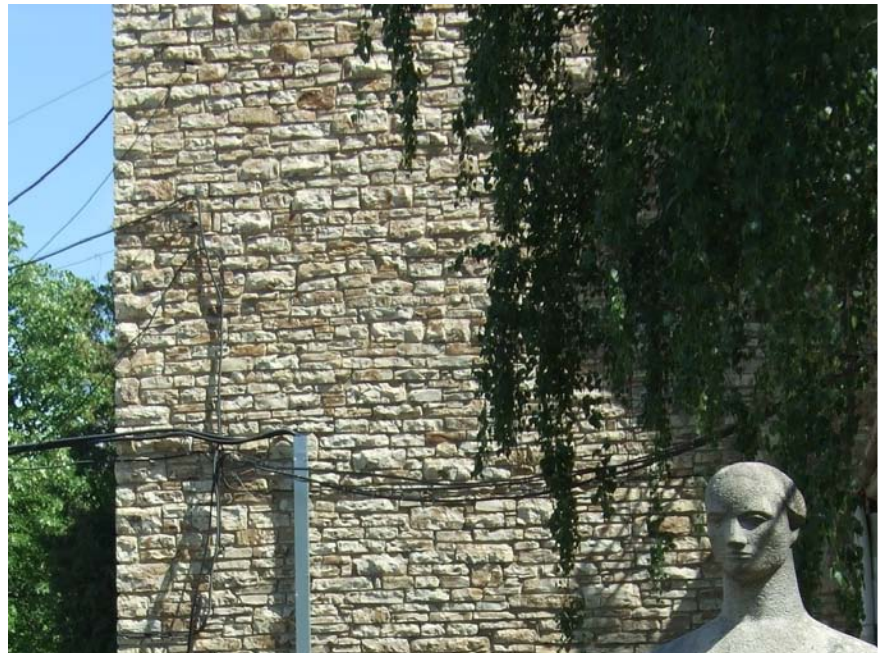
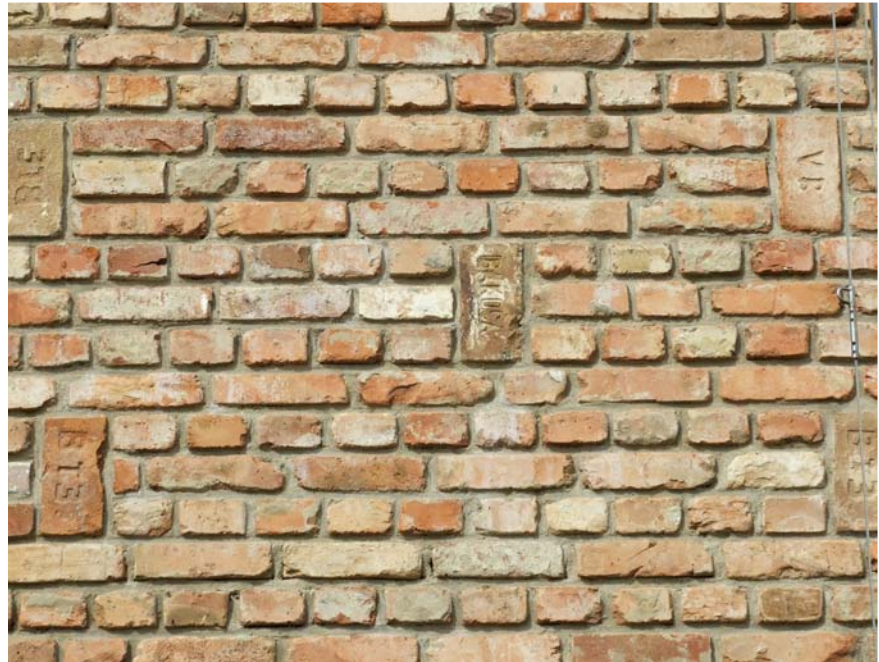
Tetőforma

Új épület tervezésénél ajánlott figyelembe venni a környező épületek tetőtípusait és magasságát. A városháza környezetében ajánlott hasonló hajlásszögű, magas tető építése. Nagy magasságú épület esetén nem javasolt magas tető kialakítása, ilyenkor a lapos tető célszerűbb.

Homlokzatképzés, színhasználat

Homlokzatképzés és színezés szempontjából javasolt a halvány, pasztell színek használata. Jó megoldás középületek burkolásánál a kő-műkő illetve téglaburkolat alkalmazása.

A karakterben továbbra is a meglévő épületek színvilágához illeszkedő tetőfedések, homlokzatok, nyílászárók építése, készítése ajánlott új építéskor és felújításkor egyaránt.

Ablakok, ajtók

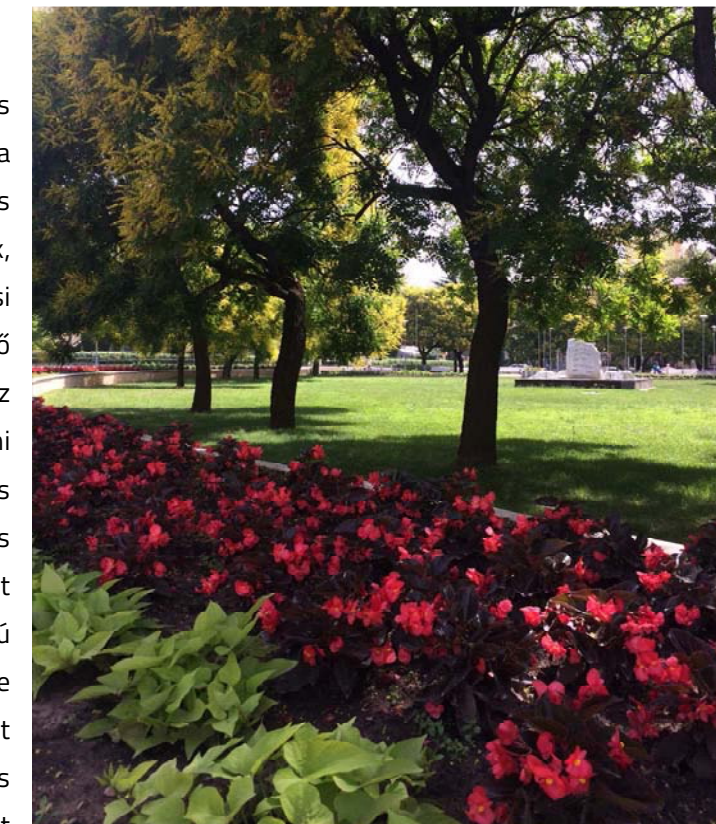
Az épületek megjelenését, összképét a nyílászárók is nagyban alakítják. A belvárosi karakter épületei változatos nyílásokkal rendelkeznek. Javasolt az adott funkcióhoz illeszkedő ablakok, ajtók alkalmazása. Nem javasolt a fehér, látszó redőnytokos ablakok beépítése, helyette inkább válasszunk rejtett redőnytokos megoldást. A történeti épületek nyílásait mindenféleképp eredeti formában szükséges megőrizni.

51.

Zöldfelületek

A belvárosban a közterületek többségét a járműközlekedés és a parkolás foglalja el, így alig marad hely a gyalogosoknak, és a zöldfelületeknek. A Kossuth Lajos utca mentén a megvalósult fasorszakaszok, sövényszakaszok és egyynyári kiültetések a közlekedési csomópontokban jól szemléltetik a növényzet kedvező utcaképet formáló szerepét, a meglévő növényzet ahhoz azonban kevés, hogy ezt a vegyes beépítést kompenzálni tudja. Ezen a településrészén a kulturális, oktatási és bevásárló épületek közelében hiányzik az egységes karakterű, minőségi zöldfelületek rendszere. Ezért javasolt a teljes utca hosszában egy olyan egységes, nagyszabású zöldterületi koncepció kidolgozása, amely a megőrzésre alkalmas növényekkel együtt összességében nyújt megoldást a zöldfelületek kialakítására. Egy egységes zöldfelületi rendszer képes arra, hogy megfelelő keretet adjon a vegyes épületállománynak és új karaktert adjon a belváros ezen szakaszának.

52.

A Városháza tér jó példája a nagyvonalú egynyári kiültetések, a cserjesávok és a ligetes fásítás egységének településarculatot formáló szerepére.

A Bányász Emlékmű parkja elhelyezkedéséből adódóan a településközpont-hoz kapcsolódik, bár a Kossuth utca menti beépítés miatt kissé elszigetelődött. Javasolt a településközpont és a park erőteljesebb kapcsolatának kialakítása annak érdekében, hogy ez a városközponti jelentős zöldfelület jobban szerepet tudjon vállalni a központ formálásban. A park megújításával a hely adottságai jobban kihasználhatóak lennének és a terület részt tudna venni a településrész arculatának alakításában.

53.

54.

A megnövekedett lakásigények kielégítésére először Kenderföld és Kökönyös lakótelepeket építették ki az 1950-60 közötti években. Ezek az épületek még hagyományos technológiával, téglafalazattal készültek. Az általában 4-5 szintes épületek magas tetős kialakítással, a szocialista-realista stílus jegyében születtek. Erre a stílusra jellemző a megjelenés kettőssége: az egyszerűsített tömegformálás és szabályos homlokzati tagolás vegyül a klasszikus korstílusok díszítő elemeivel, persze jóval egyszerűbb formában. Általában téglafalazat és szimmetrikus homlokzati osztás, kő-műkő burkolattal ellátott lábazat, portikusok és timpanon is jellemezte a stílust.

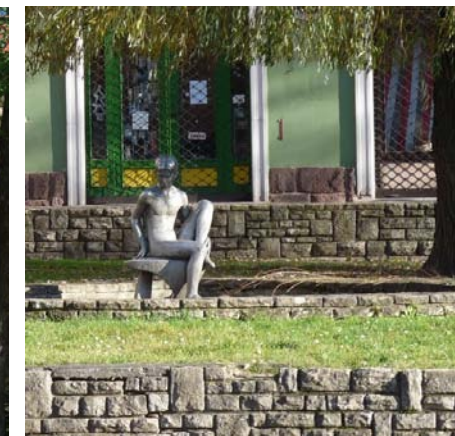

Ahogy haladt a kor a házgyári épületek felé, úgy egyszerűsödött a homlokzat, eltűntek a díszítések, a funkcionalitás egyszerűsége vette át a díszítések helyét. A karakter lakótelepei átmenetet képeznek a végtelenül leegyszerűsített paneles házgyári és a korai szocialista-realista épületek ember léptékűbb kialakítása között. Kenderföld a Kossuth Lajos utcától északra, a Somág-tető meredek oldalára épült, telepítésében szigorúan követve az emelkedő szintvonalakat. Kökönyös pedig a Pécs felé vezető út mentén, azonos ütemben és stílusban épült, nagy zöldterületekkel tarkított lakótelep.

57.

58.

A telepes beépítésű épületek felújítása esetében a legfontosabb szempont, hogy mindig tervezetten, az egész épületre vonatkozóan alakítsuk ki a koncepciót. Sosem szabad kizárólag egy-egy lakás saját igényeit kiszolgálni (homlokzatfestés, hőszigetelés kialakítás, erkélybeépítés, ablakcsere). A kialakultól lényegesen eltérő, harsány színek, anyagok, felépítmények alkalmazása kerülendő. A lakótelep részeként, javasolt figyelembe venni az egész negyedre vonatkozó karakjegyeket, a jellemző homlokzati színhasználatot. Energetikai felújításnál részesítsük előnyben a komplex energiatudatos felújítást.

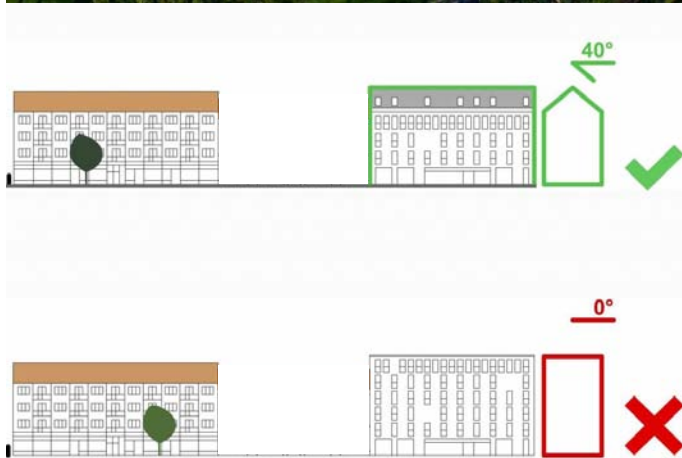
Telepítés

Mindkét lakótelep épületeinek telepítése úszótelkes, sávos elrendezésű. Az épületek lekövetik a szintvonalakat, így azoknak nem kell nagy szintkülönbségeket leküzdeni. Gazdaságossági szempontból ez a beépítés előnyös, nem jár nagy földmunkával és kedvező a tervezés szempontjából is.

Tömegforma, tetőforma

A házak zöme hosszúkás elrendezésű, magas tetős 4-5 szintes társasház. Tömegformálásuk egyszerű és szimmetrikus, kevés kiugrással vagy díszítőelemmel. Javasolt követni ezt a beépítési formát, 35-40°-os nyeregtetővel, egyszerű, hosszúkás tömeggel. Nem javasolt alacsonyabb vagy erősen kimagasodó tömeg alakítása, illetve erősen összetett, bonyolult formák létrehozása.

Ablakok, ajtók

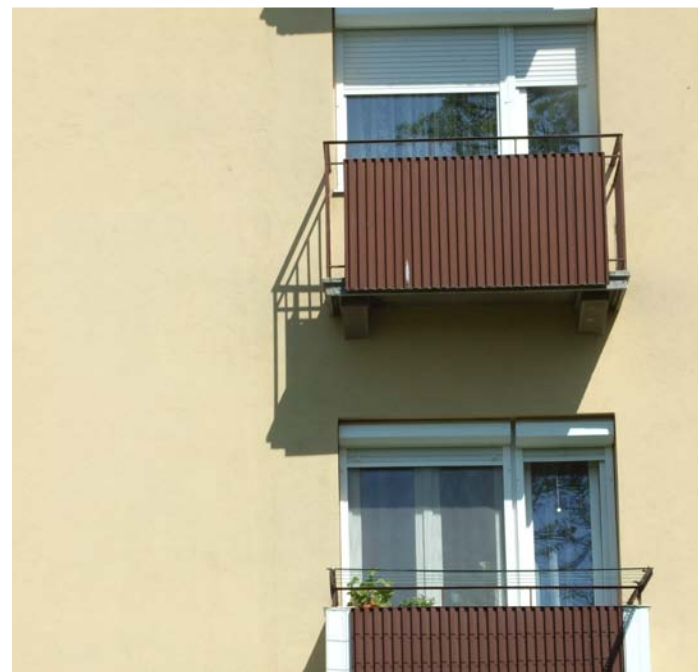
A karakter épületeire az egyszerű, meghatározott ritmusban ismétlődő ablakkiosztás jellemző. Gyakoriak a felújítások során behelyezett, általában fehér műanyag nyílászárók. Javasolt olyan nyílászáró választása, amely az energetikai szempontok mellett illeszkedik az épületen található többi nyílászárhoz. Nem javasolt erős, harsány színű ablakok, vagy ajtók beépítése.

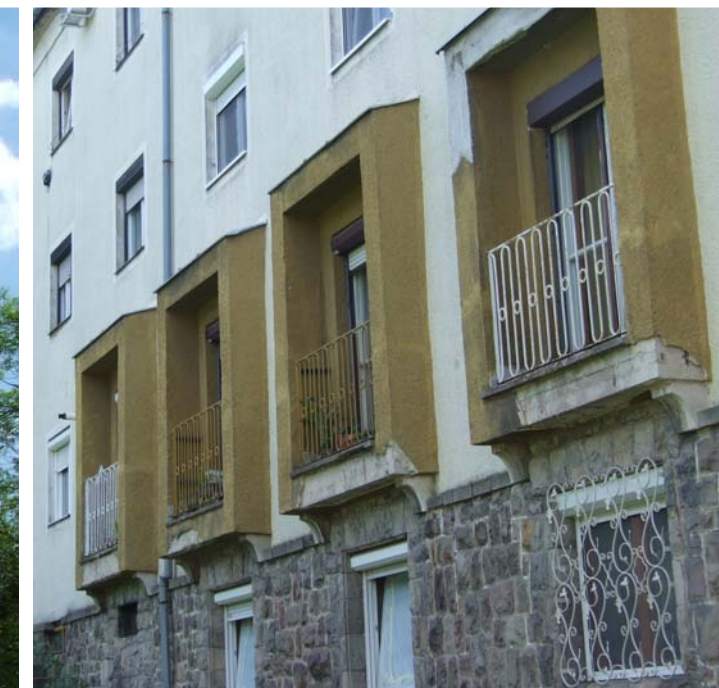

Erkélyek, loggiák

Az egyszerű tömegformálású társasházak homlokzatán nem sok kiugrás, vagy megosztás van, leginkább csupán az erkélyek és loggiák tagolják azt. Ebből kifolyólag nagy szerepük van az épületek megjelenésében, így kiemelten fontos, hogy miként kezeljük ezeket az épületrészeket. A homlokzat síkjából kiugró erkélyek esetében kerüljük a beépítést. Loggiák esetében legalább lépcsőházanként törekedjünk az egységes megjelenésre, mind anyag, mind színhasználat terén. Beépítési szándék esetén forduljunk az adott hatósághoz, mivel ez is engedélyköteles tevékenység.

61.

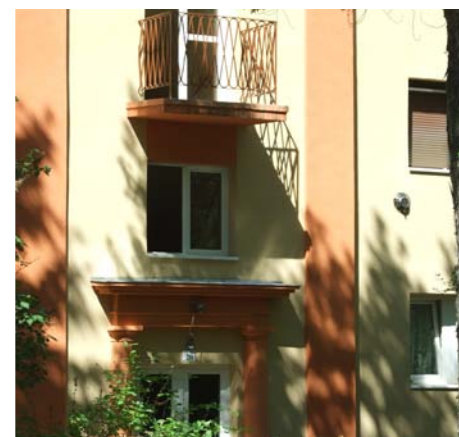

62.

Szín és anyaghasználat

A karakter épületei téglából falazott, vakolattal ellátott módon készültek. Továbbra is javasolt ez az építési mód. Színhasználat terén igyekezzünk halvány föld-és pasztell színeket használni. Harsány, élénk színek alkalmazása nem javasolt. Gyakoriak a magas terméskő lábazatok, melyek növelik az épületek karakteres megjelenését. Homlokzat felújítás során ezeket igyekezzünk megőrizni, visszaépíteni. Kevés dísz található a homlokzatokon, ezek egyike a nyílások körüli keretezés. Homlokzati felújítás során ezeket ne burkoljuk el, mivel hozzájárulnak az épületek esztétikus és eredeti megjelenéséhez.

Kiegészítő berendezések

Parabolák, antennák, klímaberendezések egyre nagyobb számban jelennek meg az épületeken, gyakran következtlenül. Mindenképp figyeljünk oda, hogy az adott homlokzaton rendezett módon jelenjenek meg ezek a berendezések. Elsősorban igyekezzünk a tetőn elhelyezni őket, ha ez nem lehetséges, akkor az erkélyeken, a korlátok takarásában javasolt az elhelyezésük. Erkély híján ritmusosan, mindig ismétlődő rendben kerüljenek elhelyezésre a homlokzaton.

65.

66.

Zöldterületek

A karakter legfőbb zöldterületi jellemzője a közel azonos korú ligetes fásítás, és az egységes fasorok megléte, melyek keretbe foglalják a városrészeket. Ez az adottság a lokális klímát és utcaképet egyaránt kedvezően befolyásolja, élhetővé teszi a lakótelepeket. Jellemző fajok a hárs, a platán és a juhar, de lucfenyőket és kőriseket is látni. Az előkertekben sok helyen egységes, gondozott sövény határolja le a közterületet és az előkertet. Az előkertben a lakók vegyes kiskerteket alakítottak ki, melyek hozzájárulnak a településrészek arculatához. Kökönyös egységes arculatában fontos szerep jut a gyephezagos parkolóknak, melyek szinte az egész városrészre jellemzőek.

67.

Több nagy kiterjedésű közpark is található a lakóépületek között, melyek jellemzően fásított területek, és játszótérrel, füves sportterülettel rendelkeznek. A környező erdők több helyen benyúlnak a lakóterületek közé, ami ökológiai szempontból szintén kedvező.

A nagyobb lakószűrűség miatt javasolt a zöldfelületek minőségi funkcionális fejlesztése, új funkcióterületek kijelölésével. A meglévő növényzet megőrzendő, az alászorult egyedek ritkítása azonban jót tesz a terület átláthatóságának. Egy-egy tér, utcaszakasz felújításakor azonban gondolni kell a növényzet pótlására/megújítására is az eddig jól bevált növényfajok mellett újítások alkalmazásával is. Jó példa erre a Petőfi téri emlékmű előtti két páfrányfenyő.

68.

Ezek a lakótelepek már a későbbi, házgyári panelépítéstartoznak. Első ütemben Szilvás épült, majd később, az 1980-as években kezdték kiépíteni Kőtvélyest. Ez utóbbi városrészt eredetileg nagyobbra tervezték, de időközben leépült a bányaipar, már nem volt több lakásra kereslet. Szilvás a belvárostól északra fekvő magaslaton épült ki, nyugatról Somág kertes házai, keletről zártkertek határolják. A városrész ívesen követi a hegyvonulatot, és körülöleli a hegyoldalban fekvő arborétumnak nevezett, nagy zöldövezetet. Somágon több oktatási intézmény is található. Kőtvélyes a városközponttól nyugatra, egészen a város szélén fekszik. Szomszédos településrészek: északról Mecsekfalva, keletről Dávidföld kertes házai határolják. Délről és nyugatról beépítetlen területek, erdő és szántó veszi körül a lakótelepet, különleges hangulatot adva a városrésznek. A karakterre az úszótelkes beépítésű, általában 4 és 10 emeletes, lapos tetős, előre gyártott elemekből épült házak jellemzőek.

Telepítés

Telepítésben hasonló a téglalakótelepi karakterhez, hisz szintén úszótelkes beépítésű. Új építésnél az épületek között kellő távolságot kell tartani, egyrészt az elegendő zöldfelületek biztosítása, másrészt abból a szempontból, hogy a magas épületek ne árnyékolják be egymást túlzottan.

Tömeg- és tetőforma

Jellegzetes 20. század második felében épület házigyári panelépületek alkotják mindkét városrészt. Az épületek lapos tetős kialakítással készültek, és ez a tetőforma továbbra is javasolt a karakterben.

Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín

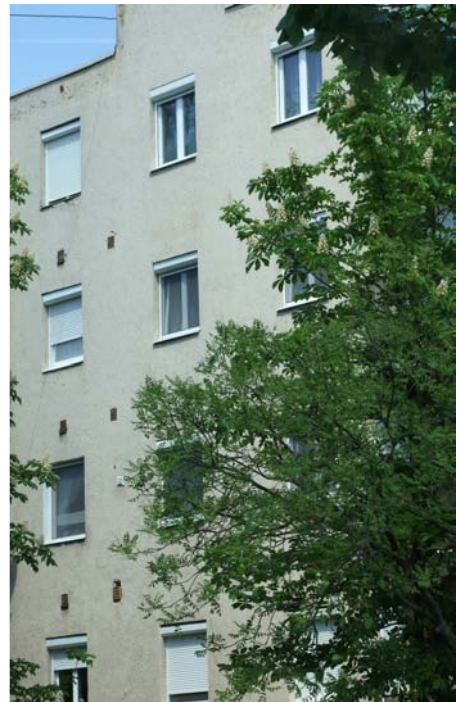
Változatos színhasználat jellemzi a panelépületeket, de alapvetően halvány, visszafogott árnyalatokkal találkozhatunk. Ezek alkalmazása továbbra is javasolt, a harsány, élénk színeket viszont kerüljük! Homlokzatkialakítás, felújítás során mindig törekedjünk azt egységként kezelni, és ne helyezzük az egyéni kívánságokat a közösségi érdekek elé.

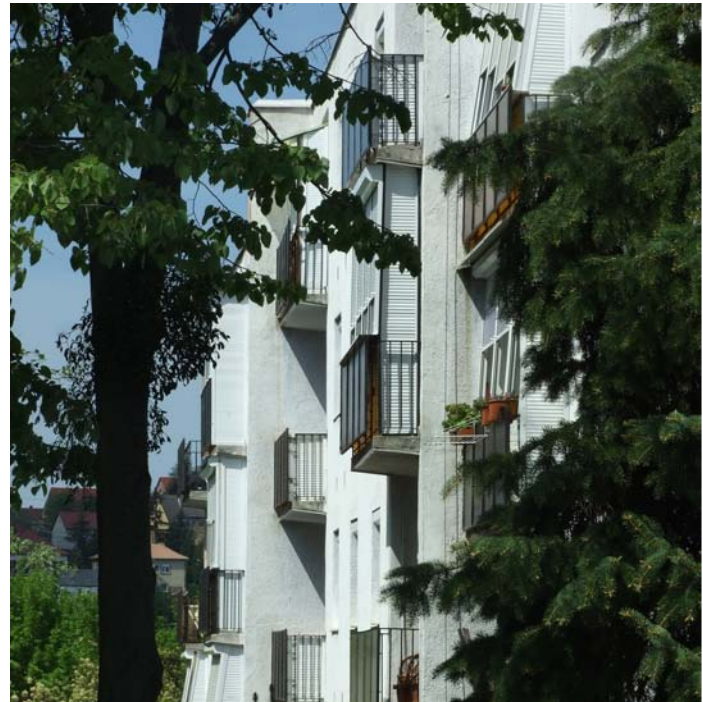
Ajtók, ablakok

Nyílászárók tekintetében is törekedjünk legalább épületenként az egységes anyag- és színhasználatra. Összképében a sok, változatos kialakítású ablak zavaros, rendezetlen és így negatív benyomást kelt.

Erkélyek és loggiák

A kerttel és terasszal nem rendelkező panellakások értékes elemei az erkélyek és loggiák, mivel ezek közvetlen kapcsolatot tudnak teremteni a külső szabad tér és a lakás terei között, árnyékolnak és kikapcsolódásra alkalmas térként funkcionálnak. Éppen ezért nem javasolt a beépítésük, mivel ezzel eredeti szerepüktől fosztjuk meg őket. Ha mindenképp szükséges a beépítésük, azt az egységesség és letisztultság szellemében tegyünk. Maradjunk az erkély határoló falainak síkjában! Beépítésnél mindenképp forduljunk szaktervezőhöz, és kérjük ki a hatóság engedélyét is.

Kiegészítő berendezések

Antennák, klímadobozok esetében a legjobb az épület tetejére való elhelyezés. Amennyiben ez nem lehetséges, úgy az erkélyen, korlát takarásában, azonos helyen javasolt őket elhelyezni, vagy a homlokzaton, szintén azonos módon, egyenlő távolságra egymástól. Napelem elhelyezése szintén a tetőn javasolt, lapos tető esetében az attika fal takarásában, magas tető esetében a tető síkjában.

Zöldfelületek

Ezeknek a településrészeknek a zöldfelületei is egykori tervszerű fásítás eredményei. Itt azonban nem tudott olyan egységes karakter kialakulni, mint Kökönyös és Kenderföld esetében. A meglévő fasorok és ligetes telepítések azonban fontos szerepet játszanak a magas épületek látványának tompításában és a helyi mikroklíma alakításában.

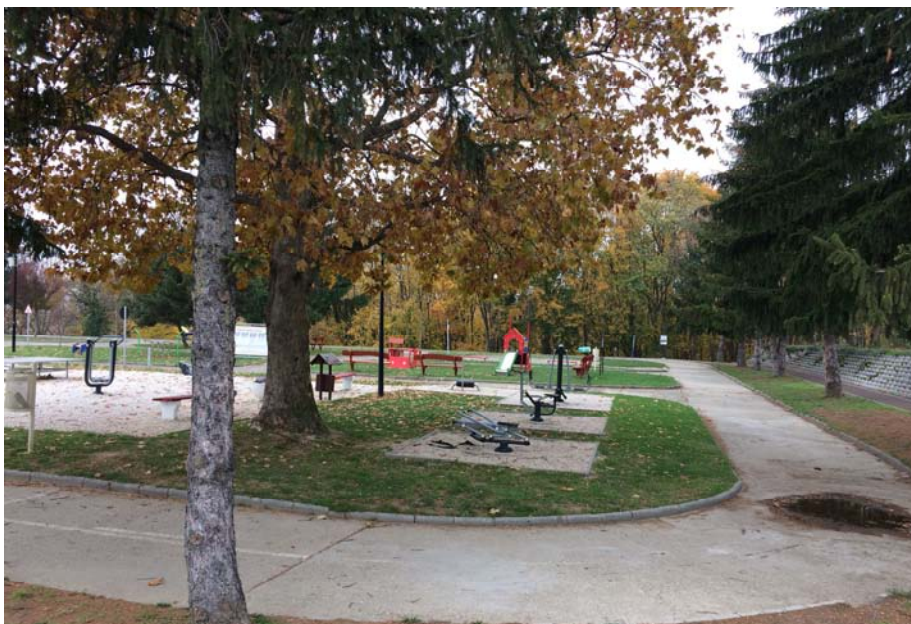
A nagyobb lakósűrűség miatt itt is javasolt a zöldfelületek minőségi funkcionális fejlesztése, új funkcióterületek kijelölésével. A meglévő növényzet megőrzendő, a fejlesztéseknél azonban javasolt kiegészítő növényzet telepítése.

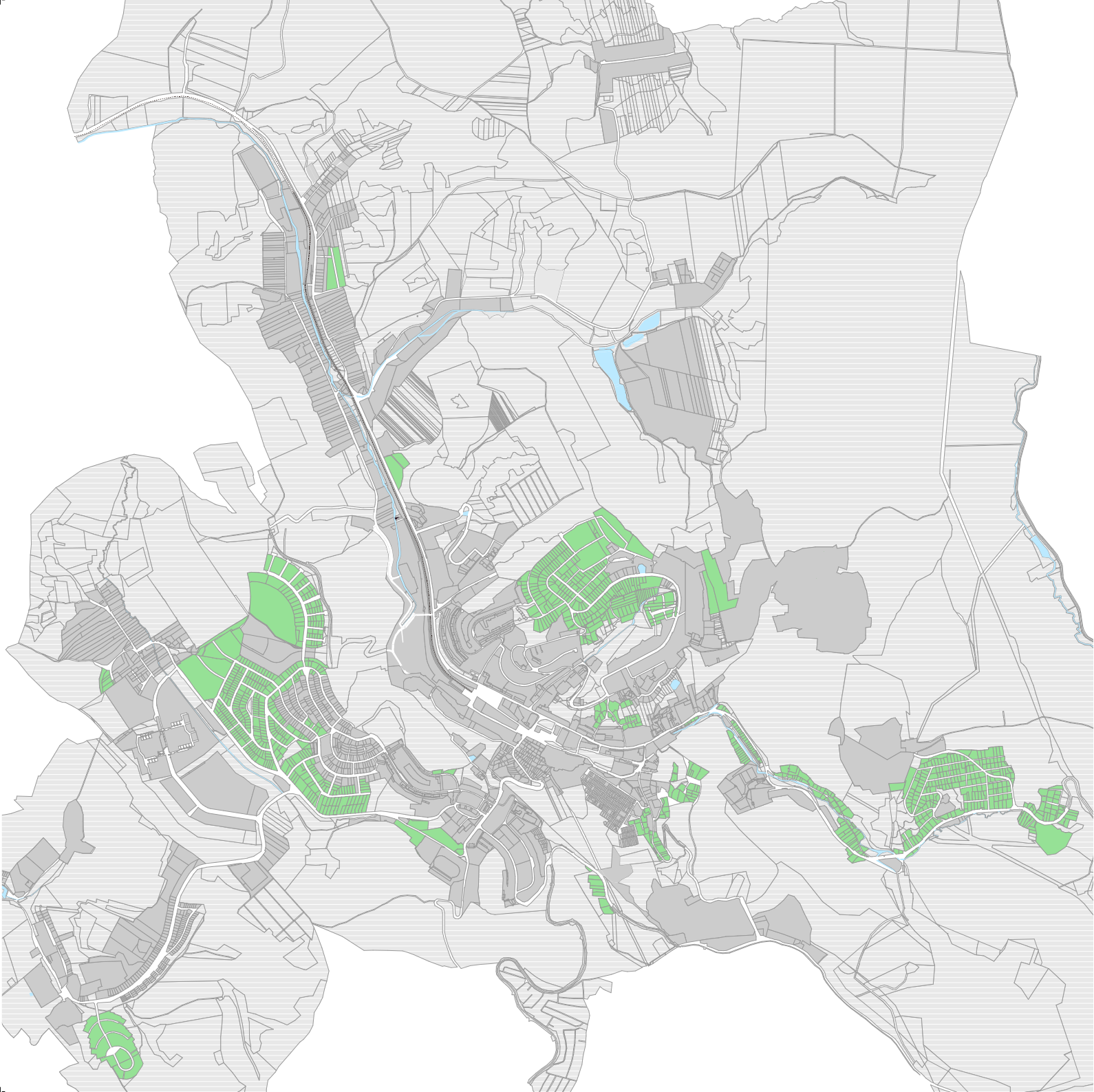

Az előkertben a lakók néhol vegyes kiskerteket alakítottak ki, melyek változatos kialakításukkal hozzájárulnak a településrészek arculatához.

Az Alkotmány utcai szakiskola és a településközpont közötti területen megvalósult fitnesspark jó példa a sport- és közösségi funkció kialakítására. A területet körülölelő erdő a telepített növényzettel, burkolattal és eszközökkel harmonikus egységet alkotnak, ezenkívül használati szempontból is fontosak.

Komlón a nagymértékű lakótelep építésekkel egy időben, elkezdtek kiépülni a kertes, családi házas területek is. Napjainkra a város számos területén megtalálható ezen karakter, amely magába foglalja több kor építési stílusát. Ezeket a típusokat nem kategorizáltuk egyenként, mivel beépítési módjuk és építési elvük hasonló. Ebbe a karakterbe soroltuk a korábbi építésű, négyzetes alaprajzuk miatt Kádár kockának csúfolt épületeket és az utána épült, kertes családi házakat is.

Somág

Somág Kenderföld és Szilvás lakótelepek között fekszik, egykori zártkertes terület épült be még Kenderföld építésével egy időben, az 1950–60-as években. Házainak nagy része ebből a korból, vagy a későbbi évtizedekből származik. A településrész szépen lehatárolható a környezetéből.

Dávidföld

Dávidföld Komló délnyugati részén található, Körtvélyes, Mecsekfalu és Kökönyös szomszédságában. A településrész még az 1950-es években kezdett kiépülni, a város fő fejlődési időszakában. Amikor Komló fejlett ipari várossá vált, sokan költöztek ki ide és építkeztek. Általános iskolája 1959-ben készült el, de az 1990-es évek átcsoportosításai következtében bezárták. Beépítésében legjellemzőbb az utcával párhuzam gerincű családi és ikerházak jelenléte, de vannak újabb építésű lakóépületek is a városrészben.

Legújabb beépítés

Dávidföld északi részén található a legújabb beépítésű családi házas negyed. Épületei 20. század végi, 21. század eleji stílusban épült, kertes családi házak.

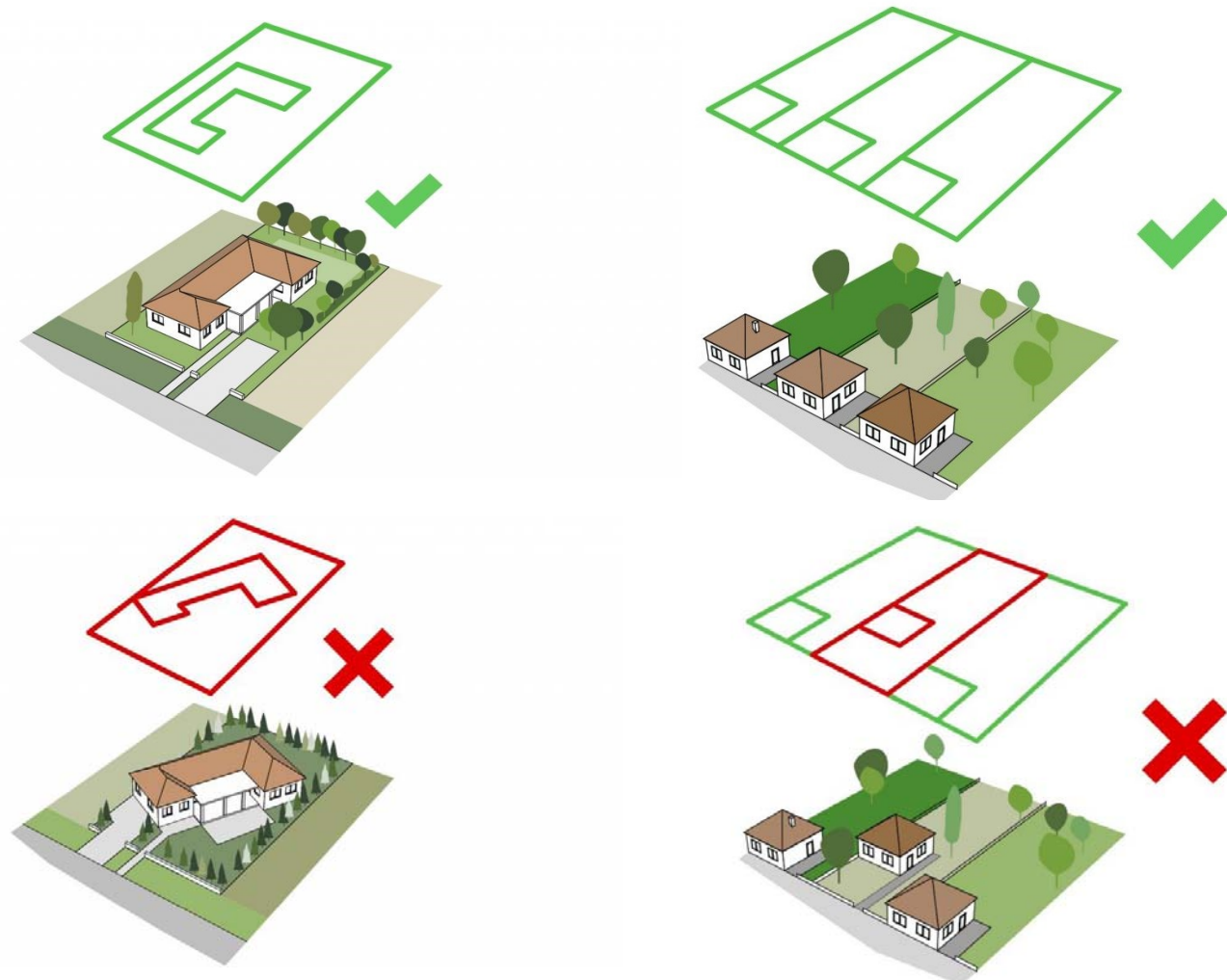
Gesztenyés

Zobákpusztza irányából haladva Komló felé először Gesztenyés kertes házai bukkannak elő, melyek az út melletti hegyoldalra épültek fel. Gesztenyés mellett található a Zobák-akna telepe, mely egykor az egyik legveszélyesebb mélyművelésű bánya volt. Gesztenyés szerkezetileg a szintvonalakkal párhuzamos utcák mentén épült ki, melyeket összeköt a Zobák-aknához vezető főbb út. A lakóházak többség a 20. század második felében épült kertes ikerházakból és családi házakból áll. Ez alól a városrész felett magasodó panelsor képez kivételt, melyek kissé elkülönítve, a Hóvirág utcában foglalnak helyet.

Telepítés

A karakter jellemző telepítési módja az oldalhatáron álló, kis előkertes, vagy előkert nélküli családház. Új beépítés esetén érdemes követni a már kialakult, általában

egységesnek mondható beépítési vonalat. Erősen hátrahúzott telepítés nem javasolt, akárcsak az utca tengelyével szöget bezáró homlokzati sík sem.

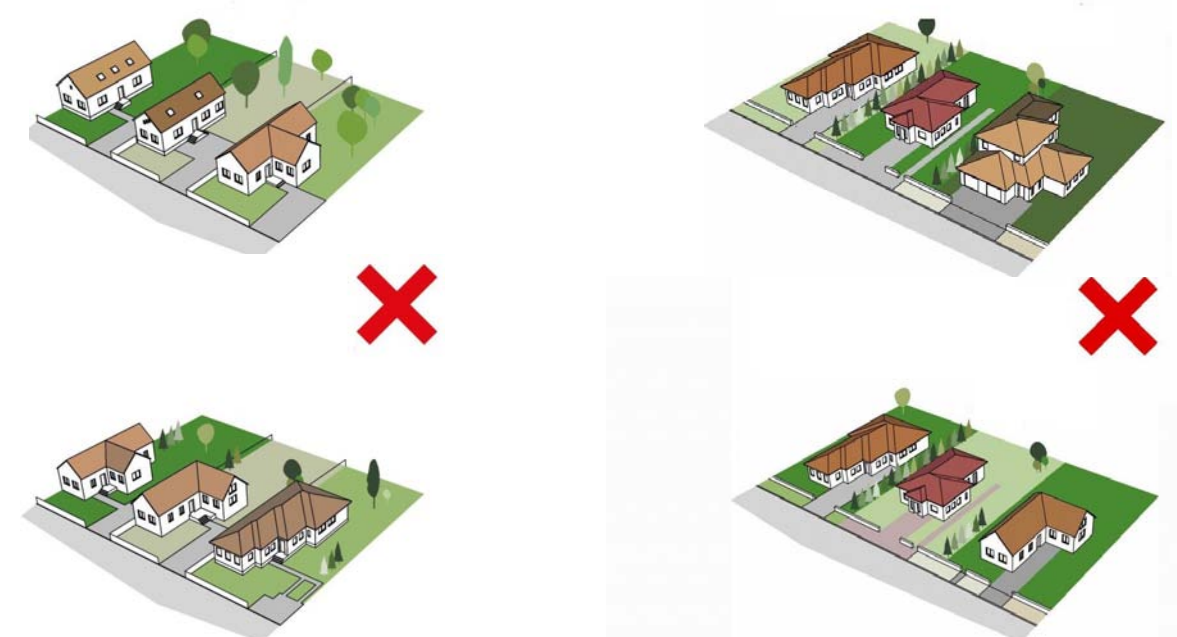
Tömegalakítás

A zömében '60-as, '70-es években épült lakóépületek alaprajzi kialakítása nem túl hosszú, arányos tömegeket eredményezett. Nem javasolt túl nagy tömegű, széles épületek kialakítása, a kedvezőtlen belső terek és nehezebb bevilágítás miatt sem. Általánosan a földszintes, vagy tetőtér beépítéses kialakítás jellemző. Tervezzünk úgy, hogy épületünk illeszkedjen a környező

házak magassági vonalába. Egyedül Dávidföld északi részén épült legújabb negyed utcaképe mutat nagyobb változatosságot, itt az új építésű, erősen tagolt tömegek is megjelennek. Építésnél úgy válasszuk meg épületünk formáját, hogy legalább a szomszédos épületekkel mutasson egységes képet!

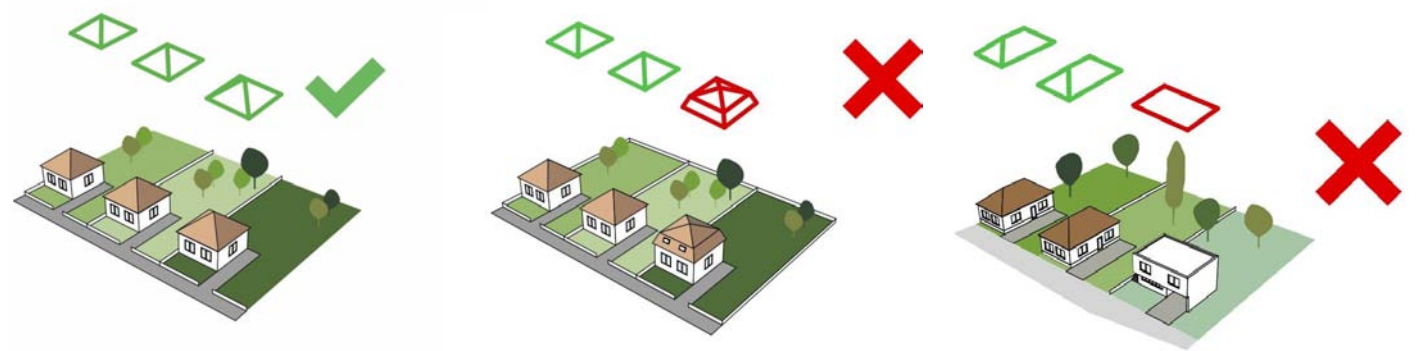
Tömegforma javaslat a hagyományos beépítésű területeken

Tömegforma javaslat az új negyed összetett formájú épületeinél

Tetőforma, tetőhajlás

Kivétel nélkül magas tetős, 25-45°-os szöget bezáró tetők jellemzőek a karakterben. Lapos tetős vagy túl meredek szöget bezáró tetők nem illeszkednek és nem is javasoltak.

Előtetők

Az előtetők kialakításánál fontos szempont, hogy illeszkedjenek az adott épülethez, anyagukban, kialakításukban ne térjenek túlzottan el attól, mert különben olyan hatást keltenek, mintha nem is az adott épülethez tartoznának.

A tetőforma oromfalas, vagy kontyolt nyeregtető. Nem javasolt túlzóan sok részletből összeálló, összetett tetőforma, illetve manzárdtető építése.

Anyaghasználat, homlokzatképzés, szín

Anyaghasználat szempontjából a falazott tégláépületek a legelterjedtebbek a karakterben. Ez az anyaghasználat továbbra is javasolt. Színezés terén törekedjünk a nyugodt,

halvány pasztell árnyalatok használatára. A tetőcserepek hagyományos, vöröses árnyalatú színezése javasolt. Nem ajánlott fényes, fémlemez fedés.

Ablakok, ajtók

Az ablakok elhelyezésénél igyekezzünk olyan anyagot és színt alkalmazni, amely az egész épülettel összhangban van. Az élénk, harsány színhasználat ebben az esetben is kerülendő.

Részletképzések

A zömében '60-as és '70-es években épült szocialista, úgynevezett kockaházak, valamint a későbbi épületek sem rendelkeznek számottevő vakolat és egyéb dísszel. A leggyakoribb a homlokzat színezésében történő formai elemek megjelenése, melyek ha ízlésesen és jól megválasztott színekkel készülnek, akkor az épület értékét növelik, de ha kirívóak, harsány színeket, vagy nem megfelelő anyagot használnak, akkor csak rontják az egész település összképét.

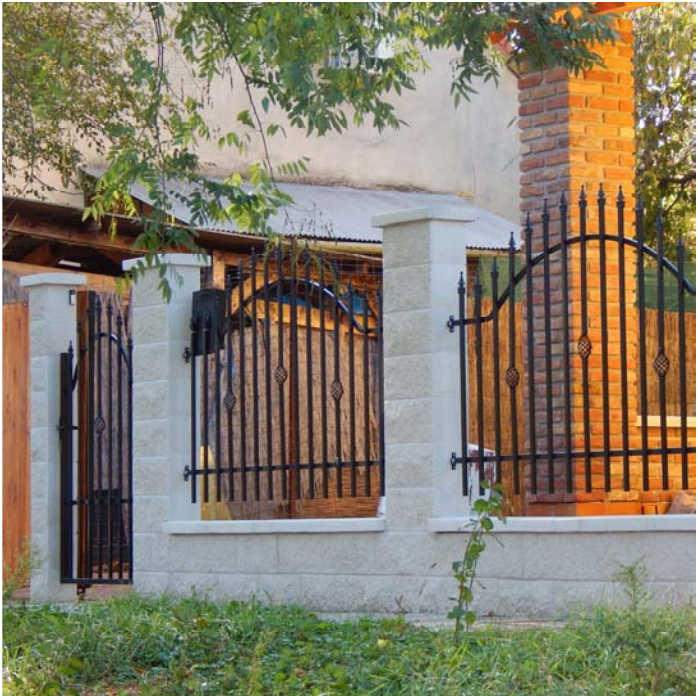
Kiegészítő berendezések

Antennák, parabola valamint napelem, napkollektor elhelyezésére a legalkalmasabb hely a tető. Napelemet a tető síkjában ajánlott elhelyezni. Minél távolabb kerülnek az utcavonaltól ezek az elemek, annál kevésbé rontják az utcaképet. Kukát javasolt úgy elhelyezni, hogy ne rontsuk vele az épület megjelenését, hanem a kerítés részeként kialakított, erre alkalmas tárolókban helyezzük el.

Kerítések

A karakterben található kerítések jellemzően áttört kialakításúak. Tömör felületű kerítés alkalmazása továbbra is kerülendő. Aki szeretne az utca forgatagától jobban elzárkózni, jó megoldás a kerítés belső felére ízlésesen telepített növényzet.

Kertek, zöldfelületek

Jellemzőek a széles főutcák az úttest melletti széles zöldsávval és a szűkebb keresztutcák keskenyebb utcafronti zöldsávval. A zöldsávok zömében gyepfelületek, ahol a lakók sok esetben díszkertet alakítottak ki. A változatos terepfelszín miatt sok helyen utcafronti rézsűk alakultak ki. Esztétikailag és rézsűmegkötés szempontjából egyaránt kedvező megoldás ezek talajtakaró növényzettel való befuttatása. Kedvező utcaképet eredményez minimális fenntartási igénnyel, ha egy kúszó növényfajt alkalmazunk akár egy teljes telek szélességében. Erre alkalmas fajok a kúszómadárbirs, meténg, kúszó borókák, téli jázmin. A telkeken is zömében a díszkert jelleg az uralkodó, néhány esetben látható rendezett gyümölcs ültetvény. A fásítás telken belül és utcán egyaránt jellemzően gyümölcsfákból áll, néhány telken jelenik meg csak díszfa.

A sok légvezeték miatt az utcafásítás lehetősége korlátozott. A telkek közötti közterületi zöldfelületek funkcionális és minőségi fejlesztésével tovább javítható a karakter zöldfelületi arculata, például egységes fasorok telepítésével. Jellemző a kerteket elválasztó és az utcafronti sövényhatárolás, ami kedvező az utcakép szempontjából. Utcai sövény esetén a javasolt maximum magasság az 1,2 méter, telkek közötti elválasztásra maximum 2 méter. A Dávidföldtől északra eső újabb településrészen már mindenhol díszkerteteket látunk, gazdasági funkció nem jellemző. Az ápoltság a modern kertkultúrát, sok esetben látszik a gondos tervezés eredménye. Mivel az utcák szélesek, így a kerítés előtti sávban is folytatódik a díszkert jelleg, melyek szintén gondozottak, dekoratívok. Kedvelt megoldás az örökzöld fajok alkalmazása, amely a hegyvidéki környezetbe illeszkedik.

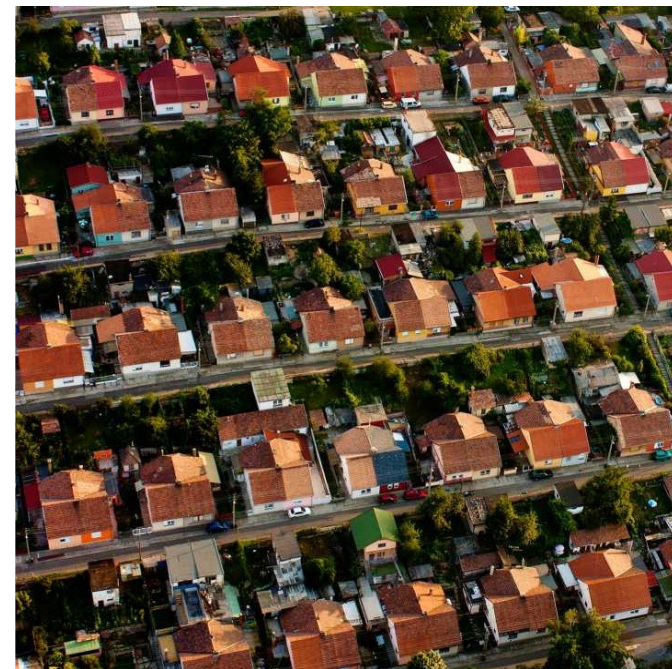
A közterületen megjelenő dísznövények változatossá teszik a településrészt, bár a „kevesebb néha több” elv mentén kialakított díszkertek kedvezőbbek a település arculata szempontjából. Az előkertekbe maximum 1 méter magasságú növényzet ültetése javasolt fásítással kiegészítve. Kerüljük a komor, csak örökzöldekből álló kiültetéseket, mellettük üde színfoltok a lombhullató cserjék, évelők. Többek között a hortenzia, törperőzsa, kúszó kecskerágó, madárbirsek, ecetfa, őszirózsza alkalmasak erre a feladatra.

A szépen karbantartott gyepes vízelvezető árok a zöldterület egyik meghatározó vonalas létesítménye. Kerülendő az árok lefedése a teljes telek szélességében.

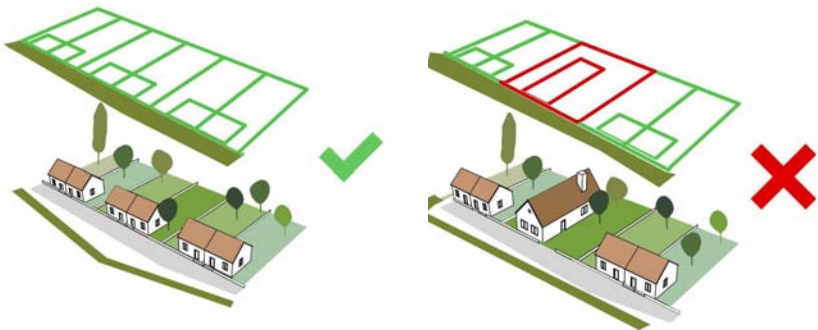

Az ikerházas beépítés legnagyobb számban Újtelep városrészben fordul elő, de több utcára jellemző ez a beépítés a dávidföldi részekben is. A belvárostól délre található telep párhuzamos utcái a szintvonalakkal egy vonalba lettek telepítve, házai minden utcában a városra tekintő oldalra lettek elhelyezve, amelyekből a nagy szintemelkedésnek köszönhetően kitűnő panoráma nyílik az előttük elterülő Komlóra. Újtelepen kis telekméretűek, szűk udvarok jellemzőek. Az épületek szinte kivétel nélkül ikerházas módon lettek telepítve. A dávidföldi ikerházas telepítésű utcákban az újtelepinél már valamivel szellősebb, de jellemzően hasonló karakterű épületekkel találkozunk.

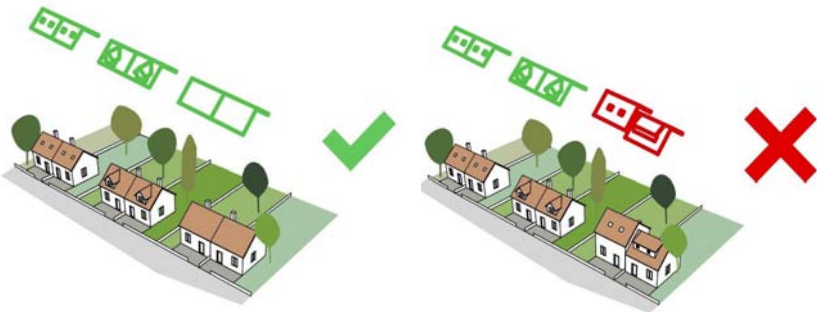
Telepítés

Újtelepen a házak telepítése erősen kötött, a kis portákon elhelyezett ikerházas telepítés továbbra is követendő. Előkert nélküli, szorosan telepített ikerház javasolt. Nem ajánlott hátrahúzott telepítés.

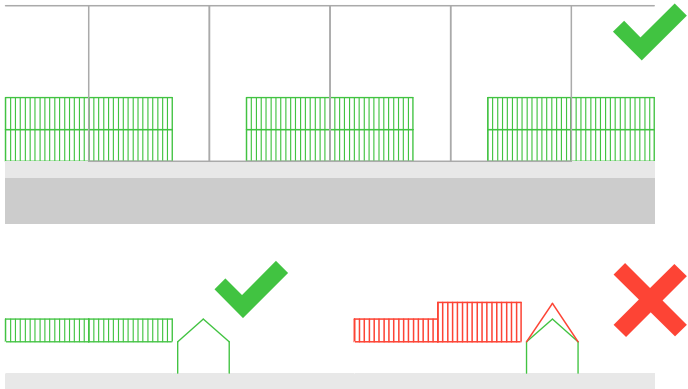
Tömeg, magasság

Ajánlott a kialakult tömeg és magasságforma betartása. Nem javasolt többszintes épület létrehozása, ha szükség van emeletre, akkor a tetőtér beépítése javasolt.

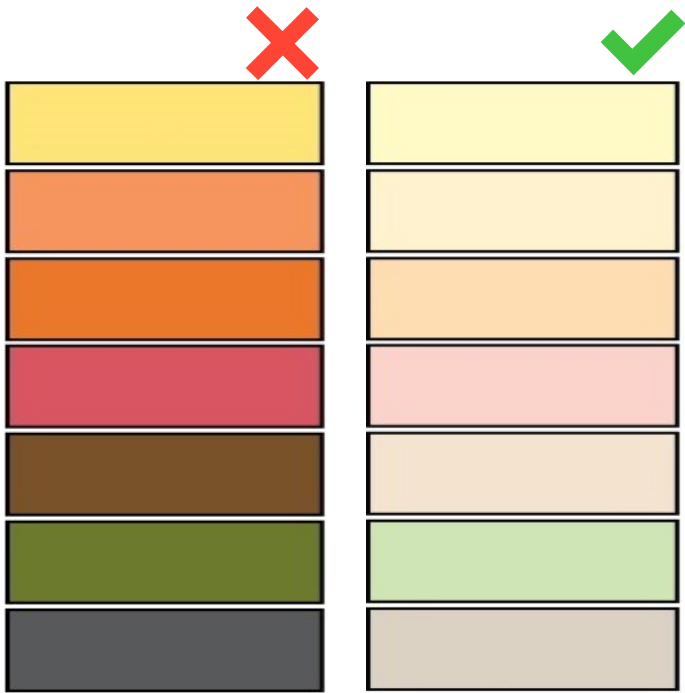
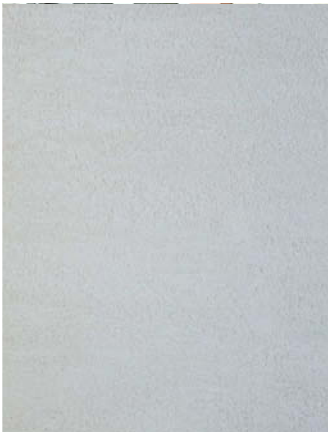
Tetőforma, tetőhajlás

Magas tetős, azon belül az utcával párhuzamos tetőgerinc kialakítása javasolt. Mivel egykor ezek az épületek egy adott mintára, tervezetten készültek, ezért egyforma kialakítású, egységes tömegek és tetőelrendezések alakultak ki. Egy-egy megváltoztatott tetőforma vagy hajlásszög megbontja az egységet, és rossz összképet, diszharmóniát eredményez.

Homlokzatképzés, anyag, szín

A homlokzatok is az egység szellemében lettek egykor kialakítva, de sok helyen alakították át ablakcserével, átburkolással. Burkoláskor vegyük figyelembe az utcaképet és kerüljük a környezetre nem jellemző díszítő elemek használatát. Barkácsáruházakban is beszerezhető gipszstukkó és párkányelemek kihelyezése nem javasolt. Kerülendő a harsány színek, rikító árnyalatok alkalmazása. Részesítsük előnyben a világos, pasztell színeket, melyek nem képeznek erős kontrasztot a környezettel, valamint a szomszédos épületekkel.

Ablakok, ajtók

Lehetőleg az ikerházak nyílásait kezeljük egységesen, hogy ne alakuljon ki rossz homlokzati elrendezés. Tetőablak elhelyezésénél az utcafronton kerüljük a kiugró tömegek létrehozását, javasolt a tetősík ablak kialakítása.

Előtetők, tornácok

Újtelep házai nagyon kis udvarral rendelkeznek, melyre kis előtetővel nyílik a lakóépület. A teljes udvar lefedése, esetleg autóbeálló létesítése itt nem javasolt, mivel zsúfolttá teszi az egyébként is szorosan telepített épületeket.

Kerítések

Újtelepre az áttört kerítéstípus jellemző. Anyagában fa, vagy fém, esetenként kő vagy téglalábazattal. Zárt kerítés nem javasolt. A telkek hátsó részén javasolt sövényrel megoldani a lehatárolást, így elkerülhetjük a magasabban lévő utcaszintről történő belátást.

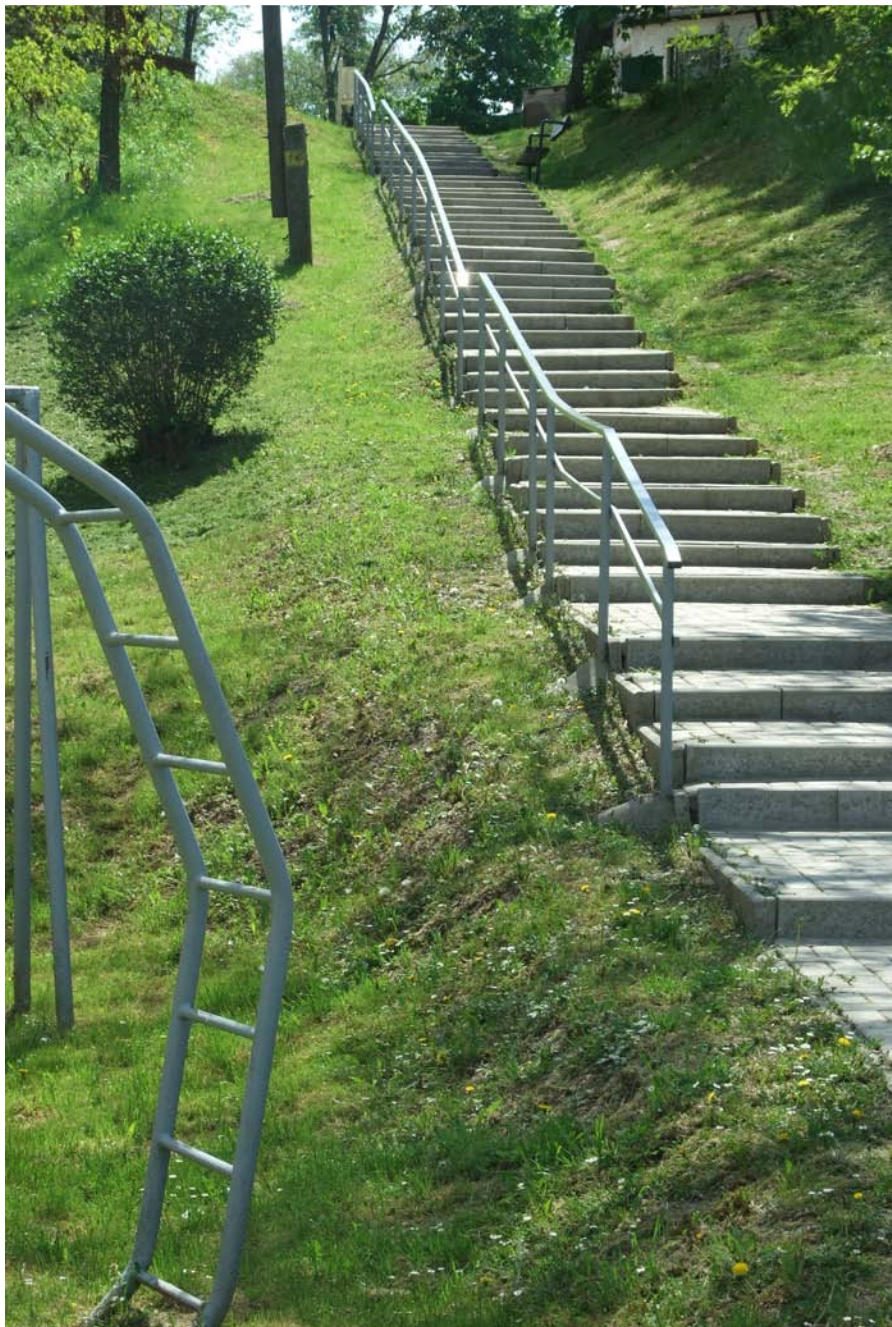
Részletképzések, kiegészítő berendezések

A karakter épületei nem rendelkeznek túl sok díszítőelemmel. Kerüljük a stílusidegen, vagy túlzó díszek alkalmazását.

Antennát, klímát igyekezzünk az utcai homlokzattól távol kiépíteni. Napelem elhelyezése a tető síkjában ideális.

Kertek

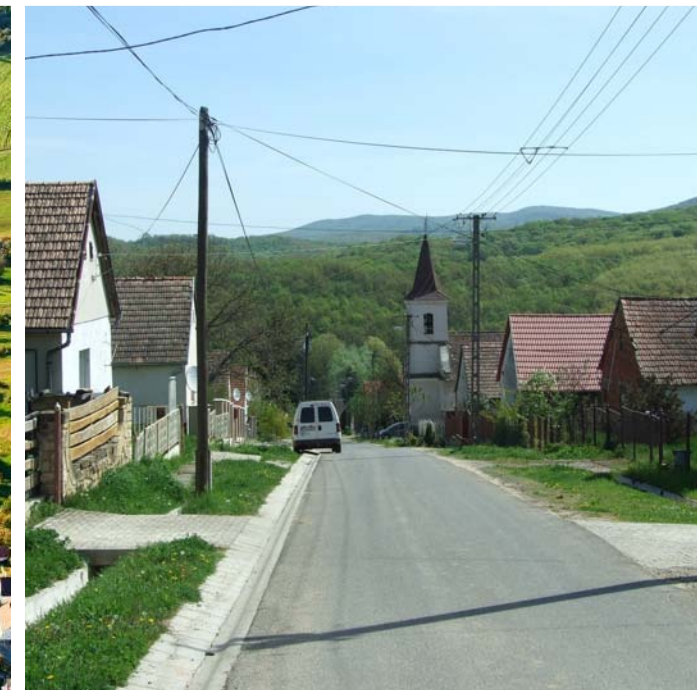
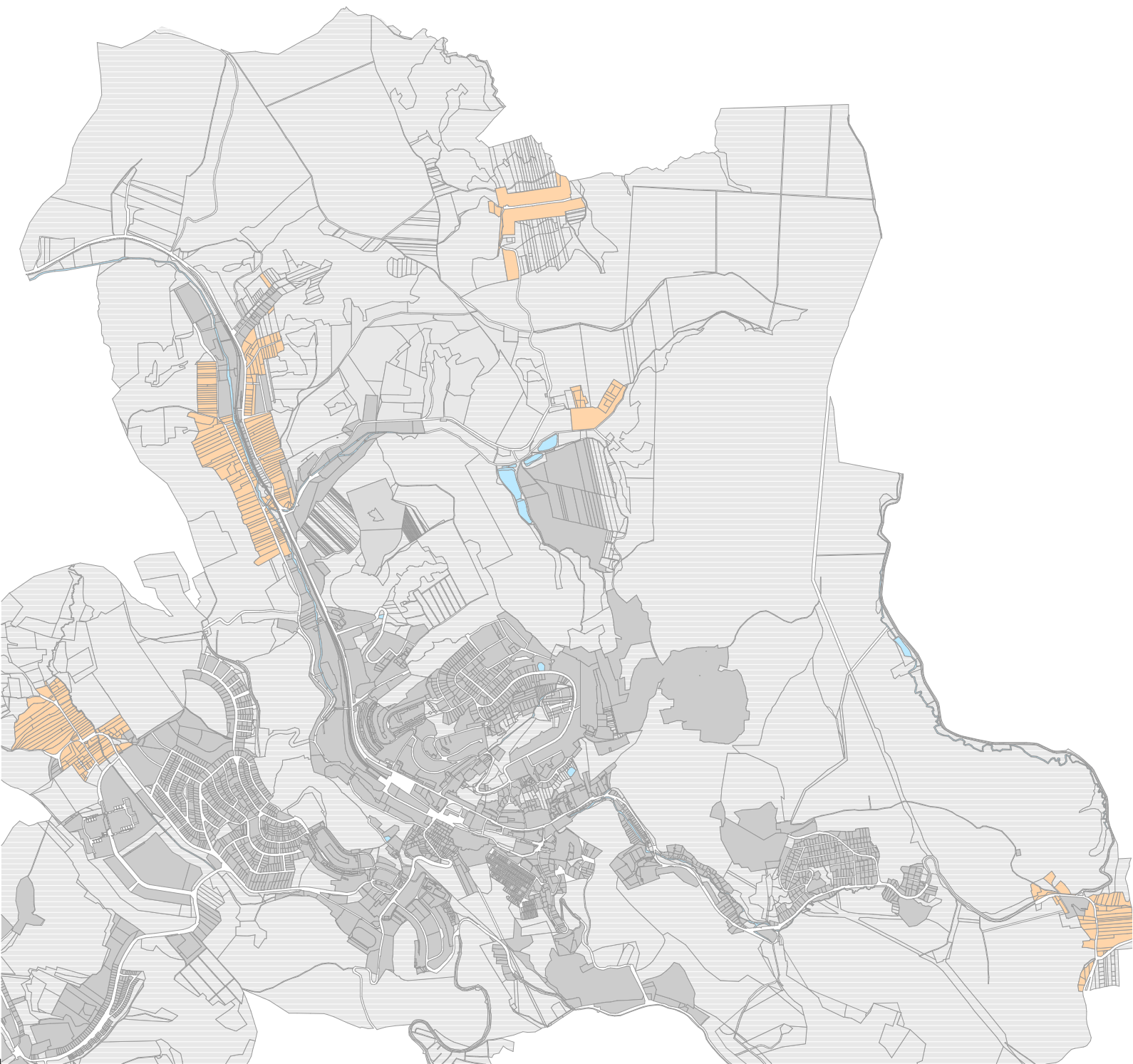
A szűk beépítés következtében kevés a zöldfelület telken belül és közterületen egyaránt. A szűk kertekben leginkább 1-1 fa vagy nagyobb cserje található a burkolt felületek mellett. A keskeny utcafronti szakaszokon azonban ahol lehetséges, ott kisebb cserjefoltok vagy sövényszakaszok kerültek kiültetésre, amely kedvezően alakítja az utcaképet. Keskeny, oszlopos fajok alkalmazásával a szűk helyeken is létesíthető fásítás, erre alkalmas faj az oszlopos tölgy/juhar/páfrányfenyő. Ezek idős korukra sem növik ki helyüket, szűk utcaszakaszokon akár utcafásításra is alkalmasak. Az egyes utcákat összekötő lépcsősorok mentén sövénytelepítéssel lehet növelni a zöldfelületet. A kis telekméret minél jobban kihasználása miatt kedvező megoldás a kúszónövényekkel befuttatott gépkocsi beálló, pergola vagy kerítés. A keskeny térhatároló sövényekkel együtt ezek kedvező látványelemek.

101.

102.

Komló közigazgatási területéhez számos kistelepülés, egykori falu tartozik. Akad olyan, amely összeolvadt Komlóval, de a legtöbb falu a város szövetén kívül, a Mecsek völgyeiben bújik meg. Elzártságuknak köszönhetően a legtöbbjük megőrizte falusias jellegét, mely ma a város nyüzsgésétől távol, a nyugalmat keresőknek vonzó célpont lehet. A következő oldalakon röviden bemutatjuk ezeket a kistelepüléseket, és mivel arculatuk hasonló, a karakterre vonatkozó építészeti ajánlások egységesen kerültek megfogalmazásra.

Mecsekjánosi

Mecsekjánosit 1332-ben említik először a források. Később a török időkben elnéptelenedett, majd a 18. század folyamán német telepesek érkeztek a községbe. Katolikus templomát 1801-1810 között építették Keresztelő Szent János tiszteletére. Mecsekjánosi az egykori Komlóhoz hasonló szerkezetű hosszú völgyfalu, de Komlóval ellentétben itt megmaradt a falusias arculat. A település határában, a Kisbattyán felé vezető úton található Jánosipusztá, ahol 1900-ban Jánosi Engel Adolf eklektikus stílusú nyaralója épült.

Mecsekfalu

A település neve 1928-ig Szopok volt, ekkor változtatták Mecsekfalura. Komlóhoz 1954-ben csatolták. Katolikus temploma 1856-ban épült, amelyet Sárlos Boldogasszony tiszteletére szenteltek fel. Mecsekfalu házai között szép számmal maradtak fenn módos nagy parasztházak, melyek sokszor a városokat idéző díszes homlokzatokkal készültek.

107.

108.

Kisbattyán

Kisbattyánt először a 13-14. században említik az oklevelek. Komlóhoz 1954-ben csatolták, azonban a bányászat és a városiasodás nem terjedt ki a várostól távol eső törpefalura. Tipikus észak-mecseki, hegyvidéki település. Egytengelyű utcája két ellentétes irányba dőlő teleksorból áll, és meredeken fut le a völgyben csordogáló patakra. Elszigeteltségének köszönhetően megmaradt eredeti telekszerkezete és fatornácos házainak, keresztbeforduló, téglá gazdasági épületeinek zöme.

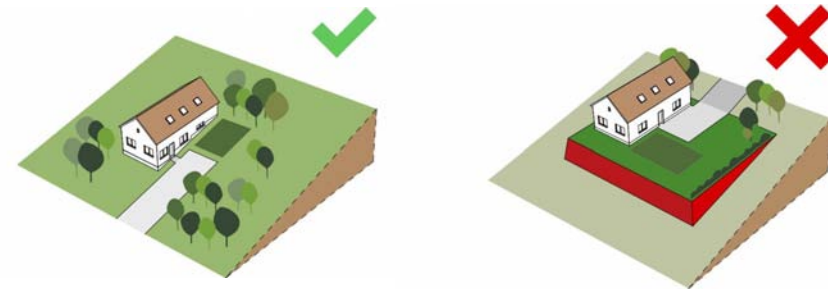
Zobákpusztá

Zobákpusztá festői környezetben, a Komlót Hosszúhetényrel és Szászvárral összekötő útvonalak találkozásánál fekszik. 1966. december 31-én csatolták Hosszúheténytől Komlóhoz. Korábban a Béta akna közelsége volt meghatározó a településen, ma a turizmus a legnagyobb tényező, mivel túraútvonalak csomópontjában fekszik.

Telepítés

Jellemző telepítési forma az oldalhatáron álló beépítés, kis előkerttel, vagy utcafronti homlokzatkialakítással. Ettől eltérő, erősen visszahúzott, vagy az utcával szöget bezáró telepítés nem ajánlott. Igyekezzünk igazodni a kialakult építési vonalhoz! Nagy szintemelkedés esetében javasolt a legkisebb földmunkával járó telepítés, nagy bevágás, vagy kiugratás a terepből nem javasolt.

Tömegalakítás

Mecsekfaluban és Kisbattyánban, ahol jobban konzerválódtak az eredeti falusi parasztházak, a hosszúkás alaprajzú, keskeny tömegű házak dominálnak. Ezeken a helyeken igyekezzünk megőrizni a beépítési és tömegalakítási egységességet. A falusi környezetben nem javasolt erősen tördelt, összetett tömegű épület telepítése.

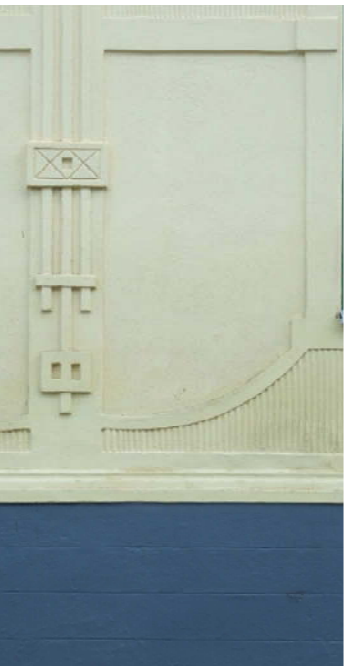
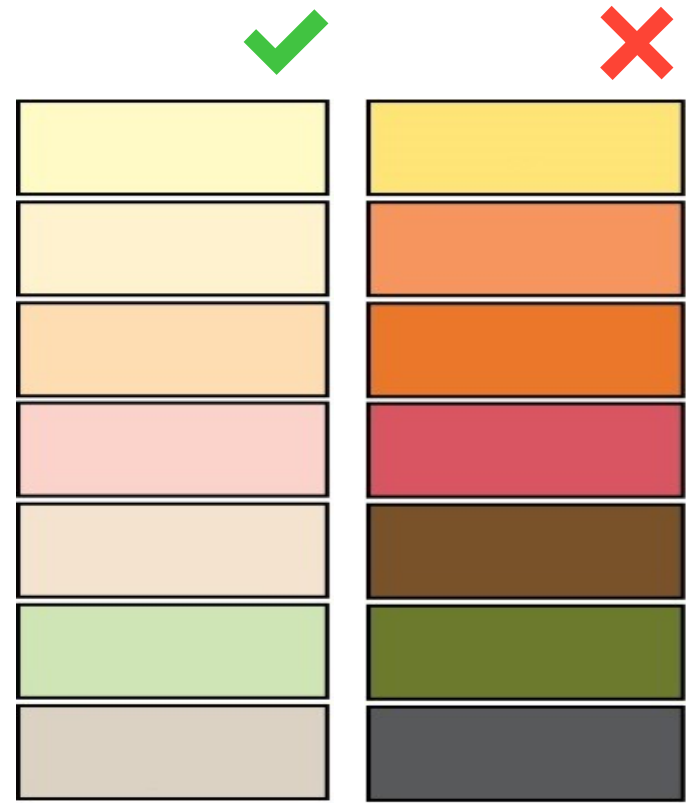
Tetőhajlás, tetőforma

A karakter jellemző tetőformája a kontyolt vagy oromfalas nyeregvető, jellemzően 35-40°-os tetőhajlással. Javasolt a tetőhajlás betartása, a túl meredek alpesi tető, vagy nagyon lapos, mediterrán tetőtípus kerülendő. A tetőformát könnyen megbontja egy-egy kiugró tetőablak, ezért a karakter hagyományos, falusi épületeinél kerüljük a kiugró tetőablakok használatát! Javasolt tetősíkba illeszkedő ablak kialakítása.

Anyaghasználat, homlokzatképzés, szín

A falusias karakter házai falazott téglá, esetleg vályogépítésűek. A tető hornyolt vagy hód farkú cseréppel fedett, általában a vörös halványabb árnyalataiban. Ezen anyagok alkalmazása továbbra is javasolt. Nem ajánlott erős, élénk színek, vagy csillogó felületű anyagok használata.

Ajtók, ablakok

Az eredeti, hagyományos falusi épületek nyíláskiosztása 2+1 elosztású volt. Az utcafronton volt két hagyományos szobaablak és egy ablak-vagy ajtó, mely az oldaltornáchoz kapcsolódott. Hagyományos épület felújítása esetén ezt a kiosztást őrizzük meg, vagy állítsuk vissza. Anyaghasználatában legjobb megoldás a hagyományos, fa ablakok használata, a barna szín árnyalataiban.

115.

Tornácok, teraszok

A régi parasztházak fontos eleme volt a tornác, melynek praktikuma vitathatatlan. Kapcsolatot biztosít a belső és a külső terek között, valamint árnyékol. Modern épületek tervezésénél is célszerű kortárs formában tornácot, teraszt kialakítani. A hagyományos, régi házak esetében pedig továbbra is javasolt eredeti állapotuk megőrzése.

116.

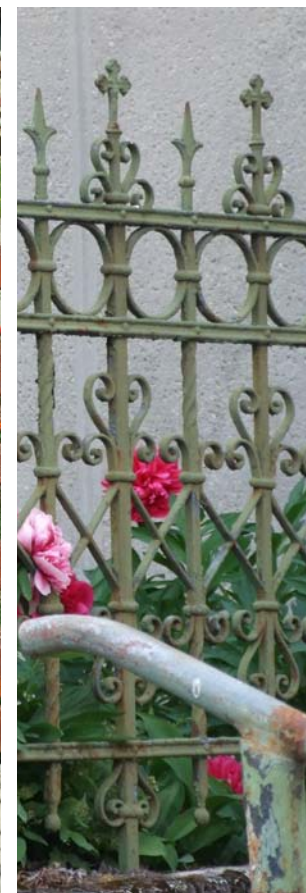
Részletképzések

A hagyományos, falusi parasztházak gyakran rendelkeztek díszes homlokzatokkal, melyeken osztopárkányok és különböző vakolatdíszek gazdagon előfordultak. Ezeket eredeti formájukban igyekezzünk megőrizni. Nem javasolt a manapság kapható gipszstukkó díszítések, valamint a falusias arculatba nem illő, túlzó díszítések alkalmazása.

Kerítések

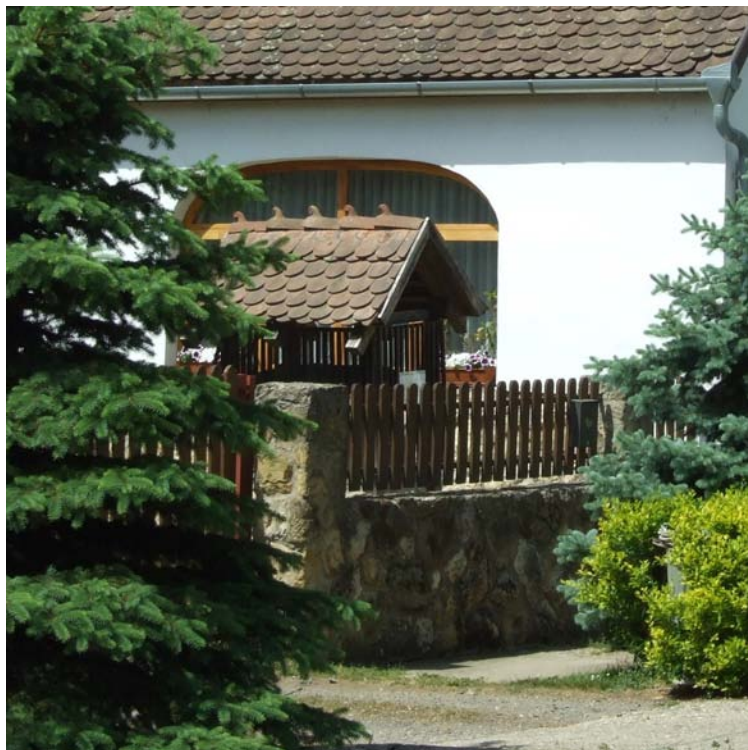
A kerítés és a kapu fontos arcuati eleme az épületnek, hiszen azon keresztül érkezünk, ezt látjuk meg először, mikor végigtekintünk egy utcában. Ezért fontos megfelelő körültekintéssel megtervezni a kapuk és kerítések egységét. A falusias karakter bővelkedik szépen kimunkált, kovácsoltvas illetve léckerítésekben. Ezek az áttört jellegű, részleges belátást biztosító kerítések és kapuk a javasolt irányvonalat, a követendő példát mutatják. Zárt, teljesen átláthatatlan, illetve fényes fémlemez kerítés nem ajánlott.

Kiegészítő berendezések

A falusi épületek gyakori tartozéka volt egykor a kút, melyet sokszor díszes formában alakítottak ki. Mára nem sok helyen maradt meg, de ahol még áll, ott mindenképp őrizzük meg eredeti formájában!

Napelemet a tető síkjában, az utcai homlokzattól lehető legtávolabb ajánlott elhelyezni. Hasonlóan a klímpanel és az antennák elhelyezése is az utcai homlokzattól távol eső helyen javasolt.

119.

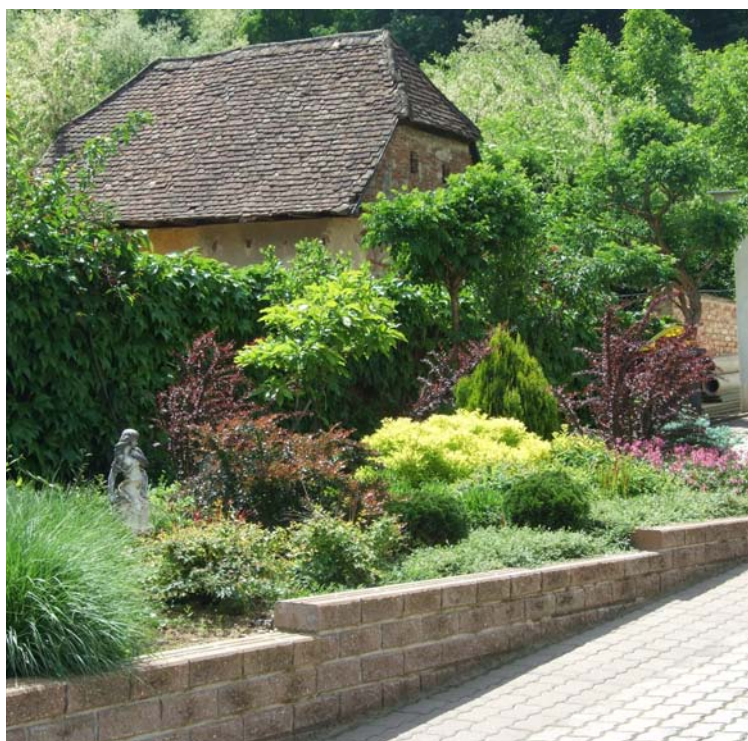
120.

Kertek

A Falu karakterre a hegyvidéki jellegű, rézsús kertek jellemzők, melyben 1-1 nagyobb fa mellett leginkább virágoskertet és/vagy kis haszonkertet alakítottak ki. Jellemző az örökzöld fák és cserjék alkalmazása. Ez alól Mecsekjánosi a kivétel, ahol a hegyvidéki jelleg kevésbé meghatározó, itt a kertek inkább a funkcionalitást helyezik előtérbe, kevesebb a díszkert és az örökzöld növény. A településrészek szerkezetéből adódóan a hátsókertek nagy része közvetlen kapcsolatban van a természettel, gyakorlatilag a kert meghosszabbítása maga a táj, ami hozzájárul a sajátos zöldfelületi arculathoz. Magas sövényrel, vagy tömör, átláthatatlan kerítéssel a táj lezárása kerülendő.

A meglévő fák megőrzése fontos feladat a jövőben, hiszen a karakter zöldfelületének jellegét alapvetően meghatározzák. Mecsekjánosi esetében javasolt a Fő utca azon szakaszainak egységes koncepció alapján történő fásítása, ahol a kialakult telek- és közmű struktúrában arra lehetőség adódik. Ezzel együtt javasolt a buszforduló zöldfelületének újragondolása is. Új ültetés esetén lombhullató fajok közül kőris, juhar, gyertyán, hárs javasolt, örökzöldek közül lucfenyő, jegyenyefenyő, tiszafa, valamint talajtakaró örökzöldek alkalmazása javasolt.

A kisméretű kerteket változatos kiültetéssel lehet feldobni, ebben segítenek a virágzó és a színes lombú cserjék, évelők. Az előkertek és a kerítés előtti „utcakertek” a település arculata szempontjából különösen fontosak, hiszen az utcakép formálásában is szerepük van. A telkek előtti zöltsávok kialakításában és fenntartásában a lakók is szerepet vállalhatnak. Ezekbe a sávokba maximum 1 méter magasságú cserje ültetése javasolt. Az egész településen dúsan virágzó hortenzia a falusi karakterbe is illeszkedik akár utcafronti sövényként, akár telken belüli térelválasztóként.

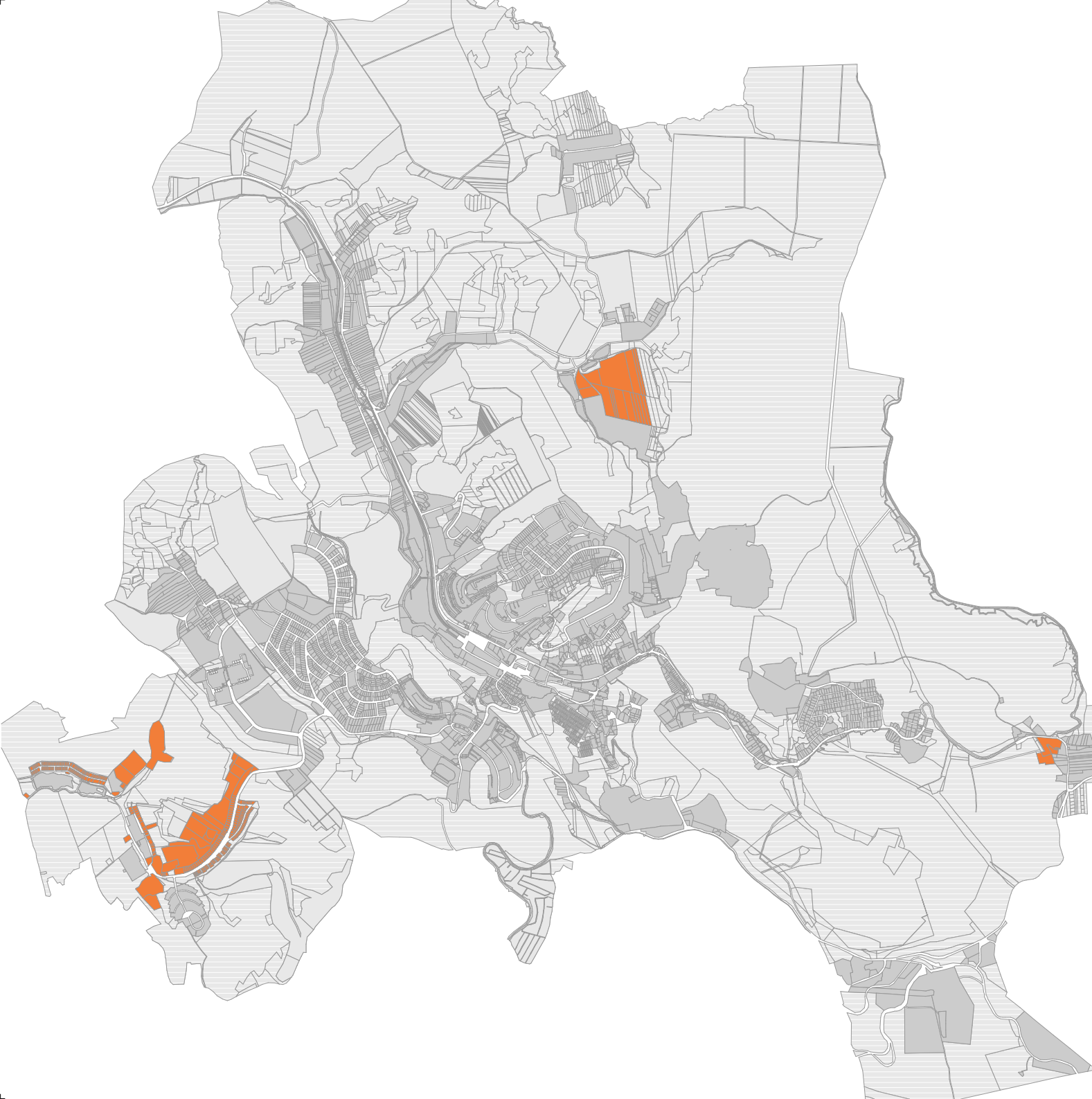
121.

122.

A kertek végeiben álló gazdasági épületek és ezzel együtt a gazdasági funkció lehatárolása növényfuttatással vagy keskeny sövények telepítésével (javasolt magasság maximum 1,5 méter) kedvező megoldást nyújt.

A Kaszánya-patak Mecsekjánosi településrészen fontos zöldfelületi és pufferterületi szerepet tölt be, ezért fontos, hogy a part menti sávban építmény ne kerüljön elhelyezésre és a gyomfajok ne tudjanak elszaporodni.

Komló földrajzi elhelyezkedésénél fogva rendkívül gazdag olyan adottságokban, melyek a turizmus szempontjából előnyös helyzetbe hozzák a várost. A Mecsek, és annak gazdag élővilága és vadregényes tájai sok túrázót vonzanak. A hegyvidék mikroklímája és a kiterjedt erdők levegőtisztító hatása valamint a nyugodt környezet testi-lelki felüdülést nyújtanak az idelátogatóknak. A sikondai termálvíz már évtizedek óta híres gyógyító hatásáról, nem beszélve arról, hogy vizsgálatokkal igazoltan a levegő tisztasága rendkívüli mértékű. Ezért is viseli a sikondai völgy az egészség völgye címet.

Sikondai termálfürdő

A sikondai völgy a horgásztavakkal-jobbra a 66-os út.

Sikonda

Sikonda nevét először 1797-ben említik, azonban a mai település csak az 1920-as évek óta létezik, amikor egy szénbányászati próbafúrás alkalmával meleg vízforrást találtak. Hamarosan elkezdtek kiépíteni a fürdőt és gyógyszállót, mely 1948-tól bányász-szanatóriumként működött tovább. A gyógyfürdőt 1996-ban felújították, mely mellé 2004-ben wellness szálló épült.

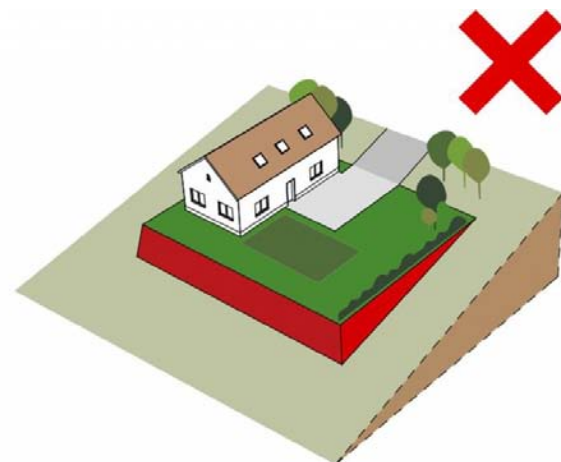
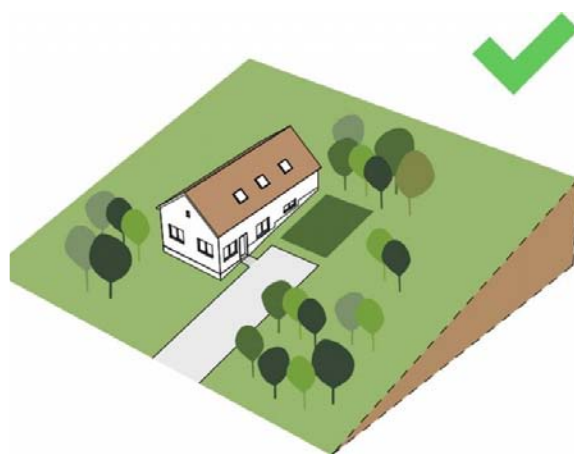
Sikondán a horgásztó körül és a Komló felé vezető út mentén nagyszámban épültek ki üdülőházak. Ezek nagy része az 1970-80-as években épült, típusú szerinti kis üdülő, de sokat közülük már átalakítottak.

Telepítés

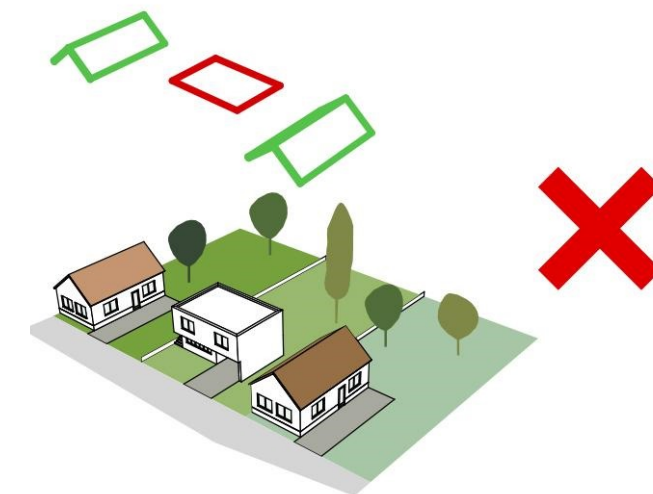
A nyaralóövezetben általánosan hasonló telepítéssel találkozunk, mint a kertvárosi karakternél: oldalhatáron álló, esetleg szabadon álló telepítés a jellemző. Azonban az épületek kisebb alapterületen, kisebb tömeggel jelennek meg. Új építésnél igyekezzünk ezt követni, minimalizáljuk az épület által elfoglalt területet és inkább terrasszal tegyük az épületet természet közelivé, vagy alakítsunk ki nagy kertet, mely a nyugalmat és felüdülést szolgálhatja. Épületünket úgy helyezzük el a terepen, hogy a lehető legkisebb földmunkával járjon építése. Kerüljük a mély bevágásokat, és magas, zavaró rézsűk kialakítását.

Tömeg és tetőforma

A kisebb üdülőövezeti telkekre kisebb épülettömegek kialakítása javasolt, melyek nem foglalnak nagy helyet, csak a szükséges belső tereket foglalják magukba. Nagy alaprajzi területű, terjengős tömegek nem javasoltak. Ha szükséges nagyobb helykihasználás, akkor építsük be a tetőteret, ügyelve arra, hogy épületünk ne emelkedjen ki a környező épületek magassági síkjából.

Változatos tetőformákkal találkozunk az üdülőövezetekben, melyek mindegyike megengedett, csupán lapos tetős kialakítás nem jellemző és a továbbiakban sem javasolt.

Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín

A kevés, de jól megválasztott anyagok harmonikussá teszik az épület megjelenését. Ahhoz, hogy az összhatás kedvező és egyedi legyen, fontos, hogy a különböző felületek szín- és anyagkiválasztása összehangoltan történjen. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat. A homlokzat tekintetében a törtfehér vagy természetes föld színek illetve azok világosabb árnyalatai ajánlottak. A tető esetén is javasolt a természetes szín és anyaghasználat. Kerülendő a nem természetes színű cserepek, vagy egyéb anyagú héjazatok (lemez) alkalmazása.

A *-gal jelölt képek forrása: internet

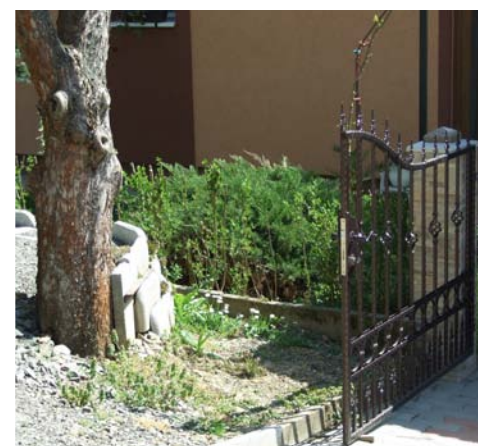
Ablakok, ajtók

A nyílászárók esetében igyekezzünk természetes anyagokat használni, ahogy színezésüknél is a természetes fa-föld színeket részesítsük előnyben. Nem javasolt a fehér, műanyag redőny és látszó redőnytokok együttes alkalmazása a természetes építőanyagokkal.

Kerítések

Az üdülőházas karakter jellemző kerítéstípusa az áttört, általában alacsony kerítés. Ahol zaj, vagy egyéb zavaró hatás található - például főbb út mentén - ott javasolt növényzettel védekezni a zavaró hatások ellen.

Kertek

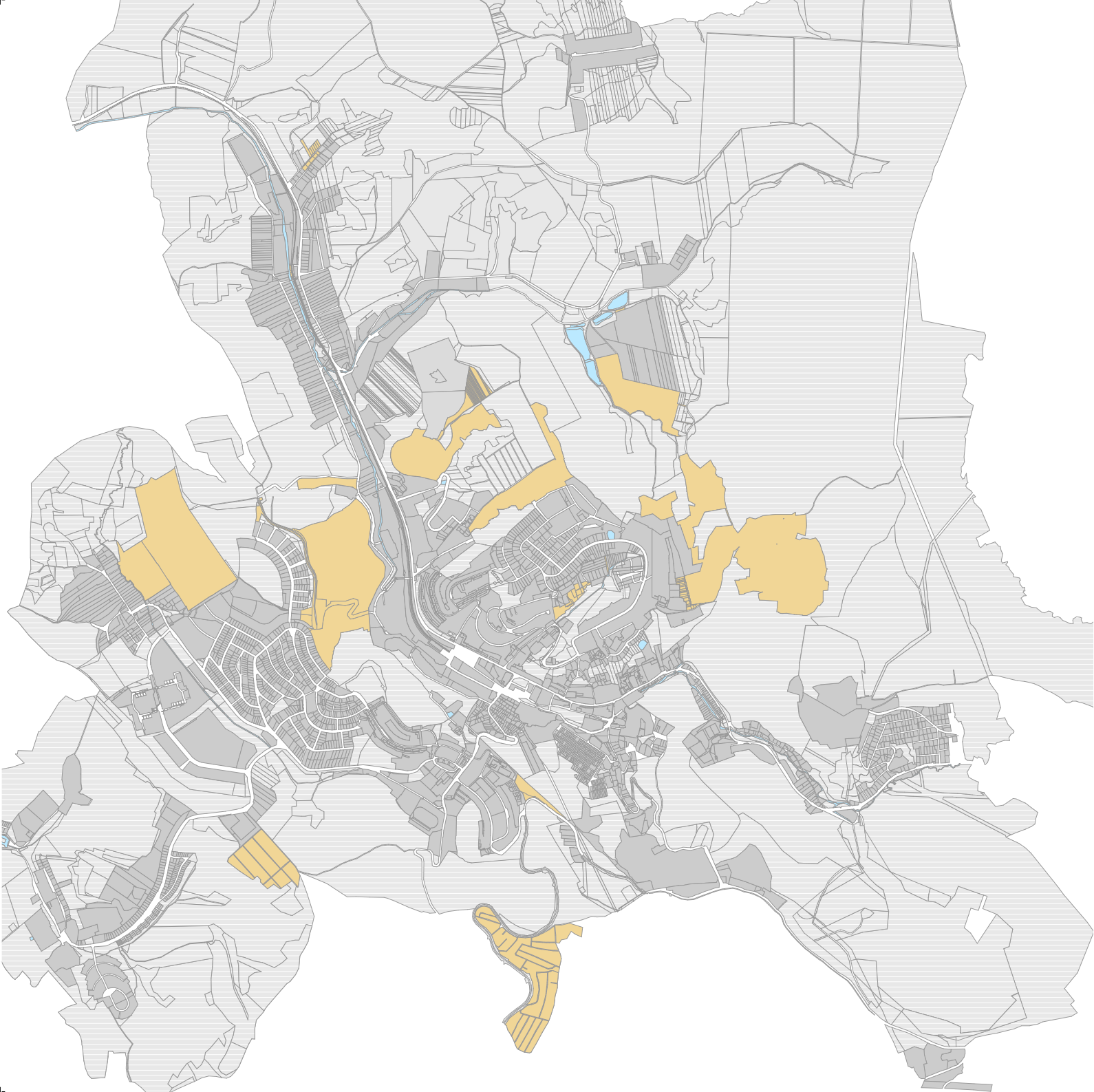
Az értékes természeti környezetben kiváló táji adottságú, hegyvidéki jellegű üdülőterületek tudtak kialakulni, ahol a természetes erdők, a vízfelületek és zöldterületek aránya egyaránt magas. Az üdülőházak közvetlen környezete is jelentős zöldfelülettel rendelkezik, ahol örökzöld és lombhullató növényzet egyaránt megtalálható. A kertekre is jellemző a nagyméretű lombhullató vagy örökzöld fák megléte, melyek a környező erdőterületekkel való összhangot biztosítják. Mellettük magas díszértékkel rendelkező cserjefoltok és virágkiültetések láthatók. Kedvező megoldás a sövénykerítés és az út menti rézsűk növényesítése. Összességében a karakter arculatát a táji adottságok mellett alapvetően meghatározza a növényzet.

131.

132.

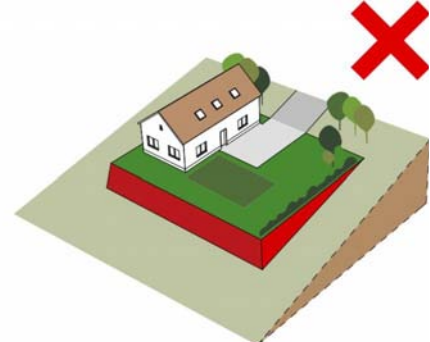
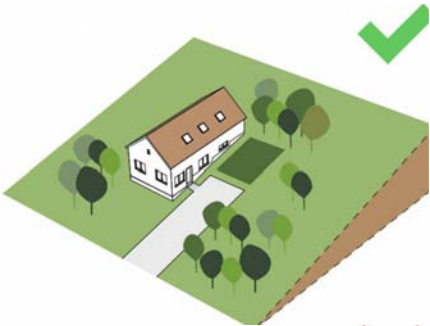
Komló külterületén nagy számmal, sokfelé kiterjedt területeken találhatók kiskertek. A zártkertek, vagy más néven kiskertes területek a külterületekhez tartoznak, ugyanakkor az általában rajtuk megjelenő egy-egy kisebb épület sokszor lakófunkciót is betölt.

A kiskert terület beépítését tekintve mind formában, mind léptékben is sokszínűség jellemzi. A domborzati viszonyokhoz igazodó szabálytalan utcahálózathoz halmazos illetve szalagtelkes telekstruktúra párosul. Beépítettség szempontjából változatos épületkialakítások jellemzik a kiskertes területeket.

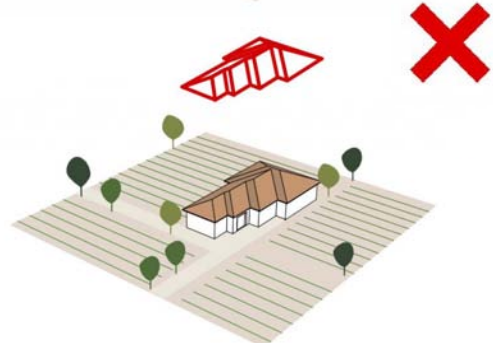
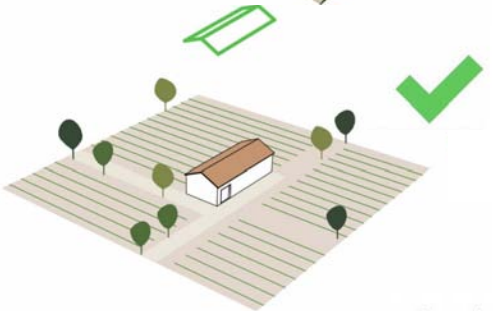
Telepítés

A telepítésre hagyományosan a szabadon álló beépítés a jellemző. Az új épületek elhelyezése során azok telepítésénél törekedni kell a domborzat rétegvonalaival párhuzamosan elnyúló tömegek tagolására, ezzel biztosítva, hogy túlzóan nagy, falszerű egységek ne alakuljanak ki. Az épület elhelyezésénél célszerű a tömeg terepre illesztése vagy részleges bevágása, a teljes földbevágás vagy teljes szintkiemelés nem javasolt.

Magasság

A területen a többszintes illetve a környezetükhöz nem illeszkedő, abból tömegével kiemelkedő, magas házak elhelyezése kerülendő.

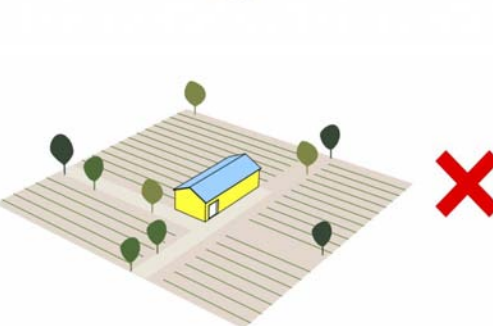
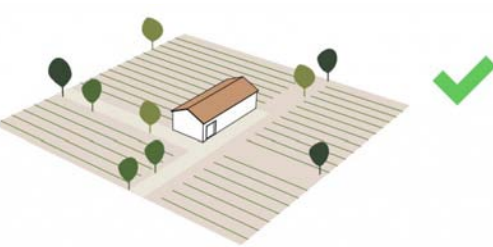

Tetőhajlás, tetőforma

Az épületek kialakítása, megjelenése nyeregtetős kialakítással javasolt, lapos tető vagy manzárdtetős tetőforma kerülendő. A tető hajlásszögét, a tetőfedés anyagát, az épület tömegformálását a környezethez illeszkedve kell kialakítani, illetve megválasztani. Törekedni kell a minél egyszerűbb formálásra.

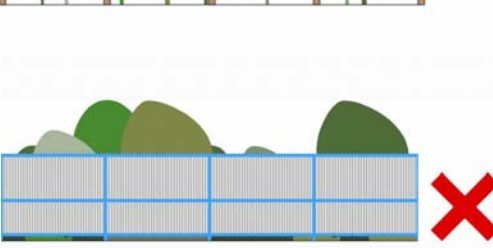
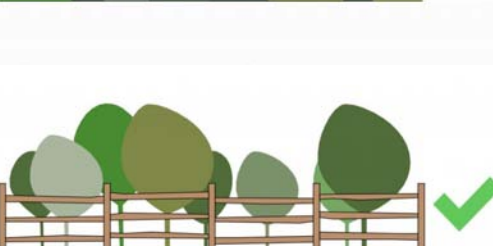
Homlokzatképzés, anyaghasználat, szín

Új épület a hagyomány szerinti formákat, színvilágot követve illeszkedhet a kialakult karakterhez. Fontos a természetes szín és anyaghasználat alkalmazása. A kiskertek területén tartózkodjunk a tájat elcsúfító mobilkonténerek, lakókocsik, ponyva-tárolók kihelyezésétől. Nem javasolt a feltűnő, harsány színek használata, a nagy-táblás tetőfedés és a teljes tetőfelületen alkalmazott fémlemezfedés.

Kerítések

A zártkertben a kerítés építésekor kerüljük a hosszú, tömör kerítésszakaszok, a takart drótháló, illetve a tömör, támfal (szerű) kerítés kialakítást. A kert intimitásának megőrzése alacsony sövényssorral is biztosítható. Hosszú utcák vonalán javasolt az utcafronttól visszahúzott kerítésvonal kialakítása, megkönnyítve a közlekedést.

Kertek, zöldfelületek

A kertes mezőgazdasági területeket több helyen körbenőtte a város lakóterülete, így a változatos domborzat miatt szinte mindenhol látható annak egy-egy részlete. A karbantartott területeken kialakult mozaikos tájszerkezet ökológiai, és esztétikai szempontból is kedvező, átmenetet képez a lakott és az erdőterületek között. A kertes művelés iránti igény csökkenése miatt azonban felhagyott telkek is találhatók, ahol vagy az erdő kezd visszahódítani a területet, vagy gyomfajok elszaporodása jellemző. A karbantartott területek megőrzése fontos célkitűzés kell, hogy legyen, a felhagyott területek megoldására pedig javasolt hosszú távú ütemezés kidolgozása. A kialakult parcellák és zártkerti telkek összevonása a tájszerkezet megőrzése miatt nem javasolt. A telkekhez tartozó meglévő fásítások, cserjesávok irtása nem csak esztétikai szempontból kerülendő, hanem a fák és sűrű cserjesávok gyökérzetének talaj- és vízmegkötő képessége miatt is. A hegyoldali területeken fontos szerepük van a víz romboló munkájának csillapításában. Ugyanezen két ok miatt kerülendő a telkek 50 %-át meghaladó szilárd burkolat létrehozása is. A telkek lehatárolására kedvező megoldás a maximum 1-1,5 méter magasságú örökzöld vagy lombhullató sövény. Az ennél magasabb sövény ültetése kerülendő. Dísznövények telepítésére az épületek közvetlen környezete javasolt, a telkek többi részén őshonos növényzetet vagy haszonnövényt javasolt alkalmazni a táj jellegének megőrzése miatt. Színes lombú egyedek, vagy alakilag különleges fajok tömeges alkalmazása kerülendő a zártkertekben.

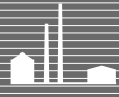

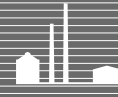
Komló kiterjedt iparterületit a szénbányászatnak köszönheti. Ugyan a bányák már nem üzemelnek, de az egykori létesítmények nagy része napjainkban is jelen van, üres, vagy részben üres épületeik lebontásra vagy újrahasznosításra várnak. A bányák egy részét rekultiválták, területüket újra hasznosíthatóvá, illetve művelhetővé tették, mint például Zobák-illetve, Béta akna. Ezeken az újrahasznosított területeken biomassza fűtőerőmű, komposztáló üzem épült azóta.

A bányák mellett a másik jelentős, Komló arculatát is erősen befolyásoló ipari terület közvetlenül a belváros mellett található. A városháza-buszpályaudvar mögött elhelyezkedő területen található a hőerőmű, magas kéményeivel már messziről beazonosítható.

A Kaszánya-patak déli oldalán, Komló és Mecsekjánosi közötti területen, az egykori altáró helyén található a Komlói Ipari Park, mely részben a korábbi bányászati épületek újrahasznosításával teremt lehetőséget az ipari termelésre. Egy része, - a főút déli oldala - különböző áruházak épületeivel lett beépítve, melyek csarnok jellegűknél fogva szintén ebbe a karakterbe tartoznak. A legújabb ipari területek Dávidföld és Sikonda között helyezkednek el. A területen gépgyártás, járműipari termelés zajlik. Kisebb ipari területek szétszórva még találhatóak Komló területén, amelyek szintén ebbe a karakterbe kerültek besorolásra.

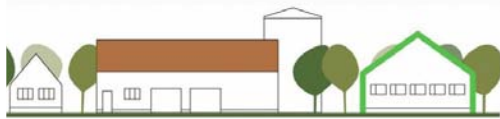
Telepítés

Komló szerteágazó iparterületein különféle telepítési jellemzőkkel találkozhatunk, de tervezésnél néhány alapelvet tartunk szem előtt. Először is illeszkedjünk a kialakult építési vonalba, hogy a terület rendezettségét megtartsuk, a különböző épületeket tagoltan, megfelelő távolságra telepítsük, továbbá igyekezzünk a környezeti terhelést növényállománnyal és zöldfelületekkel ellensúlyozni.

Tömeg-és tetőforma

A nagy kiterjedésű gazdasági területeken a nyeregtetős tetőforma mellett a modern lapos tetővel rendelkező épületek elhelyezése is természetes. Lapos tetőt csak fenntartott (megfelelően gyomirtott) kavicsszórással és/vagy gondozott, intenzív zárttetővel javasolt kialakítani. A hajlásszög tekintetében a csarnok fesztávhoz igazodó lapos, vagy alacsony hajlású tető megfelelő, ami a funkció mellett a környező beépítéshez való illeszkedést is figyelembe veszi. Más a helyzet a belváros közelében található ipari épületek esetében. Ezek az épületek klasszikus, régen épült magas tetős épületek, melyek környezetében a hasonló magas tetős tömegforma javasolt.

Homlokzatképzés, anyaghasználat, színek

Homlokzaton javasolt a környezetbe olvadó - talaj, égbolt - színek, például grafitszürke, antracit, vagy a meleg, visszafogott föld színek használata. Hagyományos és új építéstechnológia, anyaghasználat is megfelelő lehet. A csarnok-tömeg jellemző színének a környezetbe simuló, nem harsány árnyalatot ajánlott választani. Nem javasolt a csillogó felületek használata és a feltűnő, harsány, a teljes homlokzatot vagy tetőt elfoglaló cégnevek, logók megjelenítése. Homlokzati feliratok, cégér, reklám az épület homlokzati falára kerüljön, az önálló vagy tető síkja fölé emelkedő ilyen elemek kerülendők.

Kerítések

A gazdasági területeken változatos kerítéstípusok jellemzők. Ha a funkció megkívánja, zárt kerítés javasolt, például ha zajt vagy egyéb zavaró tényezőt kell "kizárni". A kerítések megválasztásánál is ügyeljünk a környezetbe illeszkedő, nem csillogó anyag-és színhasználatra.

Zöldfelületek

Mivel az iparterületek több helyen beékelődnek a lakott területek közé, így azok környezetének kialakításában a zöldterületeknek kiemelkedő szerepe van. Az iparterületek melletti meglévő parkerdők jellemzően véderdőként működnek, amire nagy szükség van a levegő- és zajszennyezés miatt. A növényesítés azonban több helyen még hiányos.

Kedvező megoldás a telephelyen belüli, illetve a telephelyek utcafronti szakaszán megjelenő fasor, továbbá a lakóterületekhez közeli gazdasági területek esetében a magas sövénnyel vagy keskeny erdősávval való lehatárolás. Ezekre kiválóan alkalmasak az őshonos fajok, melyek jól alkalmazkodtak a hazai környezeti viszonyokhoz. A frekventált helyen levő iparterületek főépületeinek környezetét javasolt magasabb díszítő értékkel rendelkező növényekkel hangsúlyozni, így a településképhez jobban illeszkednének az eltérő funkció ellenére.

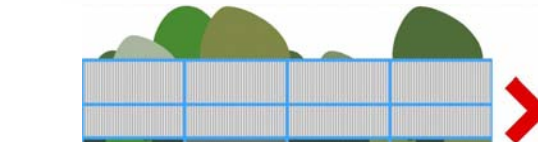
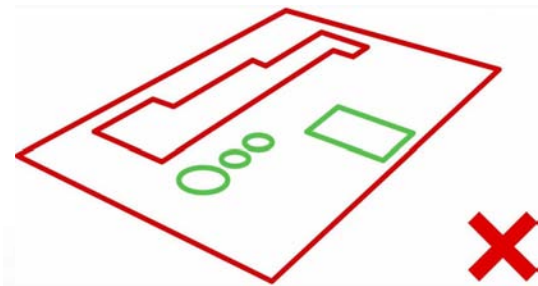
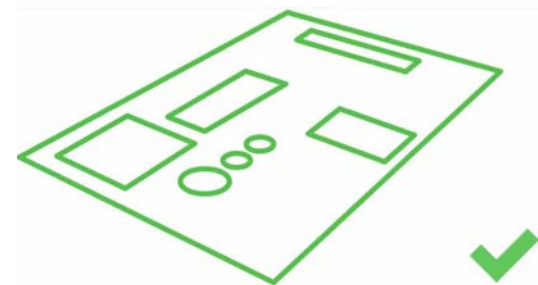
Komló körül kiterjedt erdőterületek fekszenek. A külterületi karakter jelentős hányadát is erdőterület képezi. A Mecsek hegyvidéki környezete uralja Komló külterületeit, melyen változatos tájkép uralkodik. Ezek az adottságok idegenforgalmi szempontból is jelentősek, aki a túrázást, az aktív pihenést kedveli, annak ez a vidék megfelelő célpont. A város körüli erdők túraútvonalakban gazdagon ellátott, vadregényes helyek, de nem feledkezhetünk meg a külterületeken régebben sokfelé megtalálható bányákról sem. Mára nagyrészüket rekultiválva lett, de például nagy területen a ami napig folyik még a kőbányászat a külterületeken. Ezeken a területeken elvétve találkozunk épített környezettel, de mivel egy minimális beépítés ezen a helyen is lehetséges, foglalkozunk itt is a kialakítás mikéntjével.

Telepítés

Mivel a legtöbb esetben ezeken a területeken nincs kialakult építési vonal, mindenképp telepítsük úgy az építményünket, hogy a legkevésbé zavarja a természetes környezet összképét. Talajmunkával járó építés esetén igyekezzünk a legkisebb környezeti beavatkozást igénylő módszert választani. Illeszkedjünk a terepre, ne legyen nagy kiemelés, vagy bevágás a terep síkjában. A védett területeken beépítés nem megengedhető.

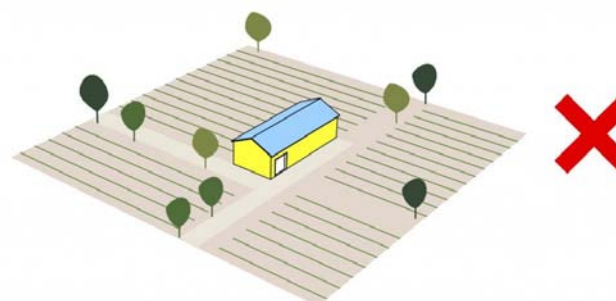
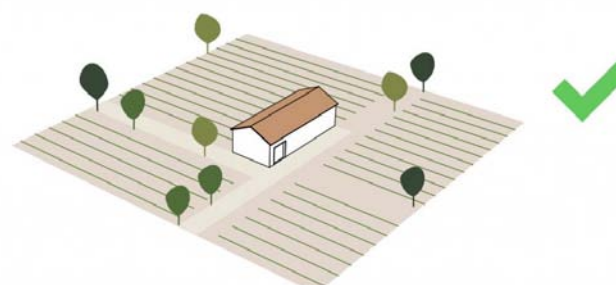
Tömeg-és tetőforma

Fás, erdős területen legfontosabb, hogy az épületünk ne emelkedjen ki a fás környezetből. Tetőhajlásszög esetében ajánlott magas tetővel építkezni. Nem javasolt a nagy, egybefüggő tömeg, helyette kellő mennyiségű növényzettel határolt, külön álló tömegek alkalmazása javasolt.

Kerítések, térfalak

Amennyiben szükséges az egyes földrészleteket elhatárolni huzallal erősített élősvénnel, illetve maximum 1,50 m magasságú fa vagy drótfonatú kerítéssel ajánlott.

Anyaghasználat, szín

Javasolt a környezetbe illeszkedő, halvány föld illetve fa színek használata. Nem javasolt élénk, a tájba nem illő színek alkalmazása. Anyaghasználat során bármi szóba jöhet, de fényes, csillogó lemezfedés nem javasolt. Az erdős területeken adja magát a fa, mint építőanyag, amely megoldás továbbra is javasolt!

Zöldfelületek

Komló külterülete tájképi és természetvédelmi értékekben gazdag. Ezek megőrzése, valamint a bányászati tevékenység következtében megmaradt tájsebek rehabilitációja elsődleges feladatok. A kedvező tájképi adottságú külterületen fontos cél a tájképvédelmi övezetek jelenlegi állapotának megőrzése. A tájban megjelenő bármilyen építmény esetén annak tájba illesztése fontos feladat, amit a tervezés fázisában látványtervekkel javasolt alátámasztani. Kerülendő a 10 méternél magasabb építmények elhelyezése ezeken a területeken. A tájsebek környezete táj rehabilitációs tervek készítésével és megvalósításával ismét bekapcsolhatóvá válna az értékes táji környezetbe. A vízfolyások mentén az esetleges vízépitési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni, a természet közeli állapot megőrzése érdekében feltöltéseket, patakmeder burkolást meg kell akadályozni. A védett területeken beépítés nem megengedhető.

A dirtpark területe egy sajátos táji elem, ahol a roncsolt terepfelszín és egy ligetes, fás környezet találkozik a változatos domborzaton. A fásítási szándék egyértelműen látszik, ami segíti a terület tájba illesztését. A meglévő növényzet megőrzése fontos feladat annak érdekében, hogy hosszútávon a terület még jobban illeszkedjen környezetébe, de további őshonos fajokkal történő, tervszerű fásítással a folyamat meggyorsítható anélkül, hogy a tevékenység rovására menne.

Kép forrása: internet

Komló számos térrel és zöldfelülettel rendelkezik. Legnagyobb ezek közül a szilvási arborétum parkja, mely a belvárostól északra, a szilvási lakótelep által karéjszerűen körbeölelt meredek domboldalon található. A domboldal városház-tér felőli oldalán található a bányász emlékmű. A város főtere délről csatlakozik ehhez a térhez, azonban ezt a kapcsolatot kettévágja a főút kétsávos szakasza, valamint egy üzletsor.

A különböző városrészekben is alakítottak kisebb tereket, melyek általában a városrész központjának közelében helyezkednek el. A telepés beépítések területein, az úszótelkes építésű épülettömegek között nagy közterületek vannak, melyek a lakók számára, mint közösségi terek, funkcionálnak. Ezek a terek a korábbi építésű Kenderföld és Kökönyös esetében nagyobb kiterjedésűek, és gazdagon fásítottak, így ezek a városrészek úgy festenek, mintha erdőben épültek volna. A fák nem csak árnyékot nyújtanak, de tisztítják és szűrik is a levegőt a portól és szennyező részecskéktől, így megóvásuk kiemelten fontos!

Kiemelten fontos, hogy az épületek mellett közterületek is jól használható, harmonikus helyek legyenek, hiszen ezek a helyek a város közéletének fontos helyszínei. Átgondolt tervezéssel és logikusan felépített célokkal könnyen szerethetővé és élhetővé tehetők ezek a terek.

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, ezért - hogy e kis lépések is egy jobb struktúra felé vezessenek - fontos, hogy legyenek érvényesíthető világos célok, irányelvek:

A település utcái vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos, amelyben látványos előrelépést jelenthet a már nem használt közterületi elemek elbontása.

A zavaros utca- és településkép elkerülése érdekében közterületek fejlesztésekor is alkalmazkodjunk a meglévő beépítési adottságokhoz, az utcakeresztmetszetekhez.

Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésre, felszíni és felszín alatti elemeinek utcaképbe illesztésére.

A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra és az akadálymentességre egyaránt törekedni kell. A burkolat színében a visszafogott, semleges színek javasoltak.

A virágos zöld utcák, a gondozott utcai teresedések, a jó minőségű és használható közterület javítja a lakókörnyezet minőségét.

A nagyobb kiterjedésű köztereken fontos a megfelelő árnyékolás illetve a megfelelő ülő- és pihenőhelyek biztosítása. A kihelyezett épített elemek anyaghasználatánál tekintettel kell lenni teljes életciklusára, energiaigényére illetve a minimális hőelnyelő képességre. (Fehér és világos felületek alkalmazásával)

A kutak, mosdók, szökőkutak, összefüggő vízfelületek kialakításával, víztakarékos öntözőrendszer alkalmazásával, vízáteresztő burkolatok növelésével javítható a közterek mikroklimája.

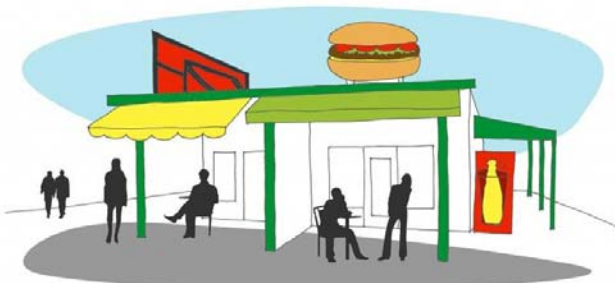
Hirdetések magáningatlanon és közterületen is elhelyezhetők. Magánterületen csak az adott ingatlanon folytatott tevékenységgel kapcsolatos reklámtábla elhelyezése megengedett. Minden ilyen reklámelhelyezés (cégfelirat, cégér, egyéb hirdetőtábla) kihelyezése településképi bejelentés köteles, hogy a városképbe való harmonikus illeszkedést a főépítész vizsgálni tudja, és szükség esetén javaslatokkal tudjon élni az esztétikus összkép kialakításra. Hirdetőfelület kialakításánál vegyük figyelembe a meglévő építészeti elemeket, az épület építészeti karakterét illetve tartsuk szem előtt a szomszédos épületeken illetve utcakép egészét meghatározó hirdetőfelületek stílusát is.

Reklámok

Előnyben részesítendő az épületen betűgrafikaként megjelenő feliratok. A háromdimenziós, jól megválasztott igényes betűtípus a homlokzat építészeti elemeihez, tagozataihoz harmonikusabban illeszthető, mint a táblákra sűrített reklámfeliratok.

Az épülethomlokzaton konkrét termék megjelenítése nem ajánlott. Kerüljük a termék- és ételfotók elhelyezését a homlokzaton és a hozzá kapcsolódó felületeken. Ha mindenképpen ilyen módon szeretnénk hirdetni, akkor azt megállító táblán alkalmazzuk.

Ebben a fejezetben olyan példákat gyűjtöttünk össze, melyek méltán formálhatják szemléletünket és gondolkodásunkat, amikor átalakításról, vagy építésről esik szó. Ezen épületek nem mindegyike helyi példa, de úgy gondoltuk, hogy Komlón is lehet hasonló beépítést alkalmazni. A kézikönyv már a karakterek bemutatásakor igyekezett jó példákat felsorakoztatni, de ebben a fejezetben részletesebben foglalkozunk velük. A fejezet a családi házas, illetve falusias épületekre koncentrál. A példák mellett rövid leírás található arról, hogy miért gondoltuk követendőnek az adott épületet, vagy annak részletét.

A felső képen egy komlói, az alsón egy nem helyi példát láthatunk. Mindkettő épület idézi a hagyományos parasztház nyílásrendjét, tornácát, de már annál modernebb kialakításúak. Színezésükben követik a törtfehér árnyalatokat, melyeket a korábbi oldalakon is javasol a kézikönyv. Magastetős kialakításuknak és hosszúkás tömegformájuknak köszönhetően jól illeszkednek Komló kertvárosi illetve falusi beépítésébe.

A kertvárosi karakter egyes részein, valamint Mecsekjános egy részén is megjelennek másfél szint magas épületek. Ez a helyi példa egy jól sikerült felújítás eredménye. Követendő a színezés, valamint a magastetős tömegforma, de a nyílászárók is szépen illeszkednek a szomszédos épületek ablakainak vonalához.

Ez az épület jó példa arra, hogy nem csupán lapostetős kialakítással lehet modern épületet építeni. Mivel Komlón a magastetős tömegek dominálnak, javasolt ilyen formálásban is gondolkodni, ha modern stílusú házat szeretnénk.

Ez az épület nem új építés, csupán egy hagyományos parasztház újragondolása kortárs köntösben. Az épület felvállalja és megmutatja, hogy az építészet folytonos, és bátran merít abból az alapból, melyet egykor elődeink raktak le. Tömegformálása megtartotta a helyszínen jellemző, kialakult formát, és még az oldaltornácot is meghagyták az átalakítás során. Egyszerű színhasználata már a modern építészet jegyeit idézi.

Készült Komló Város megbízásából,
a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV.
törvényben meghatározottak figyelembevételével
Polgármester: Polics József
Főépítész: Baracsi Viktória
www.komlo.hu

Készítette: Kordé János Márk
Szerzők: Baracsi Viktória, Bognárné Tóth Réka, Kordé János Márk,
Szerkesztő: Kordé János Márk
Fotó: Baracsi Viktória, Bognárné Tóth Réka, , Kordé János Márk

Felhasznált források:
Építészeti útmutató ábrái: Lechner Tudásközpont
Magyarország helyi településképi arculati mintakézikönyv
Komló hatályos településfejlesztés és rendezési eszközeinek
dokumentumai
A kiadványban szereplő képek többségét a szerző készítette, a külső
forrásból származó képek eredetét feltüntettük a kép mellett.
Továbbá szerepelnek képek Rákos Ildikó: Komló 60 arca című kiadványából.
A légifelvételek Kovács Norbert: Komló madárszemmel című könyvéből
származnak

KOMLÓ, 2018.

